БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 31 (5960) | 1950 оной февралиин 11, суббото | Сэн 20 мүнгэн

СОВЕТСКЭ АРАД КОММУНИСТНУУД БА ПАРТИЙНАБЭШЭ ХҮНҮҮДЭЙ СТАЛИНСКА БЛОГООР ДЭБЖҮҮЛЭГДЭҺЭН КАНДИДАДУУДЫЕ ХАЛУУНААР ДЭМЖЭНЭ

* * *

ҮНДЭР БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ, УРАГШАА!

Манай агууехэ Эхэ орон СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудта айхабтар ехэ баяр баясхалантайгаар бэлэдхэжэ байна. Советскэ Союзай бүхы арадтай хамта, манай Бурят-Монголой ажалшад энэ түүхэтэ үдэрые ажалай эрхим амжалтануудаар угтахын түлөө үндэр эдэбхитэйгээр, үүсхэл ехэтэйгээр ажаллана.

Бичурын аймагай колхознигууд ба колхозницанууд, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд энэ жэлдэ **ехэнүүд талмайнуудһаа хүдөө ажахын культурануудай үндэр ургаса хуряае** гэжэ республикын бүхы колхознигууд, колхозницанууд, МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые уряалһан хандалга гаргаба. Бичурынхидай энэ патриотическа үүсхэл тон ехэ һайшаалтай байна. Энэ хадаа манай республикын колхозуудта имагтал ганса нэгэн звено гү, али бригадын бэшэ, харин бүхы колхозоороо, аймагаараа үргэлжэдөө үндэр баян ургаса хуряаха ябадалда эхи табижа үгэнэ гээшэ.

Урда жэлнүүдэй хүдэлмэриин дүнгүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, республикын хэдэн олон звенонууд ба бригаданууд нилээд ехэ ургаса хуряаһан байдаг. Харин тиихэдэнь, тэрэ звенонуудтай гү, али бригадануудтай зэргэлжэ байһан нүгөө звенонууд ба бригадануудынь, мүн колхозынь адли архэбайдалтай байһаншье мүртөө, бага ургаса абажа, бүхы аймагаа хойшонь татадаг байгаа. Мүн иимэ колхозууд мүрысөө үүсхэһэн Бичурадашье бии.

Колхозууд, МТС-үүд болон нютагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, тэрэнэй мэргэжэлтэдэй зорилго хадаа 1950 ондо ехэ талмай дээрэһээ ганса нэгэ звенонууд ба бригаданууд бэшэ, харин бүхы колхозоороо, аймагаараа үргэлжэдөө үндэр ургаса туйлаха ябадал болоно.

Тиихын тулада түбхын түрүүндэ, колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабарие дээшэлүүлхэ, ажалай эмхидхалые зүбөөр табиха, агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай бүхы комплекснүүдые эрхим шанартайгаар бэелүүлхэ шухала. Бичурынхид түрүүшүүлэй шадабарие бүгэдэндэ нэбтэрүүлхын зорилгоор, «Ким» колхозой дэргэдэ богони болзортой курсанууд—семинарнуудые эмхидхэжэ, аймагай түрүү звеньеводууд Улзытуев ба Цырентаровай дүй дүршэлдэ 65 звеньеводуудые һургаха гэһэн уялга абаба. Иимэ курсанууд—семинарнуудые хаа-хаанагүй эмхидхэжэ болохо. Ушарынь хадаа аймаг бүридэ түрүү звеньеводууд ба бригадирнууд бии гээшэ. Өөртөө байһан энэ арга боломжые зүбөөр хэрэглэжэ шадаа һаа, колхознигууд бултадаа түрүүшүүл шэнгеэр хүдэлмэрилхэ байна.

Үндэр ургасын түлөө тэмсэхые уряалһан Бичурын таряашадай патриотическа үүсхэлые республикын бүхы колхознигууд, МТС-үүдэй, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд халуунаар дэмжэжэ, ороонһото культурануудай валова суглуулгые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсохо ёһотой. Тиигэбэл колхоз, аймаг бүхэн, мүн бүхы республикамнай 1950 ондо үргэлжэдөө үндэр ургаса хуряажа, ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй февральска пленумэй түүхэтэ тогтоолые бэелүүлгэдээ нилээд алхам хэхэ, Эхэ орондоо улам ехэ таряа талха болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые үгэхэ, колхозоо бүри баяжуулха байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай республикын колхозууд ба МТС-үүд таряанай ургасые нилээд дээшэлүүлжэ, 1948 онойхидо орходоо 1 миллион пүүд үлүү ехэ таряа гүрэндэ түсэбһөө гадуур тушаагаа. Мүн колхознигуудай ажалта үдэрнүүдтэ горьтой тооной таряан хубаагдажа байна. Түрүү колхозуудай гэшүүд ажалта үдэр бүридөө 3—4 килограмм ба тэрээнһээ дээшэ таряа абана. Зүгөөр, энэ амжалтаараа һанаагаа амаржажа яабашье болохогүй. Туйлаһан дээрээ тогтохо гээшэ большевигүүдэй заншалда харша ябадал мүн.

Үндэр ургаса туйлахын тулада имагтал хабарай тарилгада эрхимээр бэлэдхэжэ, тэрэниие агротехническэ болзорнууд соо, үндэр шанартайгаар үнгэргэхэ шухала. Энэ талаар бичурынхид һайса бодожо үзөөд, өөһэдынгөө арга боломжонуудые зүбөөр тооложо, тарилгада бэлэдхэлэй олон янзын хүдэлмэринүүдые, мүн тэрэниие үнгэргэхэ хэмжээнүүдые хараалһан харюусалгатай уялгануудые абаһан байна. Тарилгада бэлэдхэлдэ ба тэрэниие үнгэргэхэдэ хабаатай бүхы шухала асуудалнууд тэдэнэрэй уялганууд соо бэшэгдэнхэй. Республикын бүхы аймагууд, колхозууд ба звенонууд бичурынхидай жэшээгээр һунгалтануудай хүндэлэлдэ иимэ уялгануудые абажа, үндэр ургасын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсохо ёһотой.

Аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай зорилго хадаа бичурынхидай үүсхэлые нютаг бүридэ дэмжэлгые хангаха, 1950 ондо үндэр ургаса хуряахын түлөө мүрысөөе болотоор хүтэлбэрилхэ ябадал болоно.

Һунгагшадые уласхоорондын байдалтай танилсуулна

Партийна организацинуудай агитаторнууд ба пропагандистнууд хадаа һунгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри хэхэ ябадалаа үдэр ерэхэ бүри шангадхажа байна. Жэшээлхэдэ, Городской районой һунгуулиин № 9 участогай агитаторнууд һүүлэй үдэрнүүдтэ һунгагшадаа һунгуулиин Дүримтэй һайнаар танилсуулхаһаа гадна, Сталинска Конституцитай танилсуулна.

Тиихэдэ, энээнэй урда тээ хэдэн удаа һунгуулида хабаадажа, һунгуулиин Дүримтэй һайн танил болоһон һунгагшад хадаа уласхоорондын оршон байдалтай танилсахые хүсэһэн байгаа. Энэ хүсэлыень агитаторнууд халуунаар дэмжэжэ, һаяхан участогайнгаа һунгагшадые № 3 һургуулиин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн агитпунктын зал соо суглуулба. Түс суглаанда 60 гаран һунгагшад байлсаа. ВКП(б)-гэй Обкомой пропаганда ба агитациин секторые даагша нүхэр Н. Миронов «Уласхоорондын байдалай шэнжэлэл» гэһэн элидхэл хэбэ.

Суглаанда байлсагшад энэ элидхэлые ехээр һонирхожо, олон тооной асуудал һуража, ойлгоогүй асуудалнуудтаа дэлгэрэнгы харюу абаба. Мүнөө түс участогай агитаторнууд суглаанда ерээгүй һунгагшадаа уласхоорондын байдалтай танилсуулжа байна.

Г. Бадмаев.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэнэ

Трактор заһабарилгые болзорһоо урид дүүргэхэ гэһэн Эгэтын МТС-эй коллективэй уялга «Б. М. Үнэн» газетэдэ толилогдоо һэн. Мүнөө уялгаяа ямараар дүүргэжэ байһан тухайнь бэшэхые хүсэнэб.

МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд трактор ба плугуудые заһабарилха дүрбэдэхи кварталай түсэбые 150 процент дүүргэһэн байна. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр эндэ 20 трактор, 17 плуг, 4 сеялкэ, 6 культиватор заһабарилагдаһан байха юм. МТС соохи мүрысөөндэ Б. Дондоков, С. Доржиев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд түрүүлжэ ябана. Мүн заһабарилагшад Ломпоев, Цырендоржиев, Сосорбармаев ба бусад үндэр бүтээсэ туйлажа, абаһан уялгануудаа хэрэг дээрэ дүүргэнэд.

Ц. Дандаров.

Москва городой һунгуулиин Ленинградска округ

Ажалшадай түлөөлэгшэдэй һунгуулиин урдахи окружной зүблөөн *Георгий Максимилианович МАЛЕНКОВЫЕ* Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһые нэгэн һаналаар дэмжэбэ

Москва городой һунгуулиин Ленинградска округой ажалшадай түлөөлэгшэдэй һунгалтын урдахи окружной зүблөөн февралиин 7-до баярай оршон байдалда үнгэрөө. Һунгуулиин Ленинградска округ соохи кандидат тухай зүбшэн хэлсэхын тулада столицын Ленинградска районой ба Тушино городой ажалшадай түлөөлэгшэд Ленинэй орденто машина бүтээлгын заводой клубай зал соо сугларба.

Ленинэй орденто машина бүтээлгын заводой завкомой түрүүлэгшэ И. И. Моисеев һунгалтын урдахи окружной зүблөөе нээһэн байна.

Зүблөөнэй Хүндэтэ Президиумдэ нүхэр И. В. Сталин түрүүтэйгээр ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюроое угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаба.

Машина бүтээлгын заводой алдарта токарь В. Ф. Лавреновто үгэ үгтөө.

—Мүнөөдэр, — гэжэ тэрэ хэлэбэ, — манайда баярай ба гайхамшагта үдэр боложо байна. Манай округ соохи кандидат тухай хэлсэхын тулада бидэнэр һунгалтын урдахи зүблөөндэ ерээбди.

Ленинэй орденто машина бүтээлгын заводой коллектив хадаа агууехэ Сталинай үнэн соратник нүхэр Г. М. Маленковые СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта өөрынгөө кандидат болгон дэбжүүлээ, заводой коллективэй дурадхалые дэмжэхыетнай һунгуулиин Ленинградска округой ажалшадай бүхы түлөөлэгшэдые уряалнаб, — гэжэ нүхэр Лавренов мэдүүлбэ. Артиллерийска науканuудай Академиин гэшүүн-корреспондент, Сталинска шангай лауреат, профессор В. С. Пугачев, Н. Е. Жуковскиин нэрэмжэтэ Агаарай-сэрэгэй инженерэй Академиин коллективэй нэрэһээ түс дурадхалые халуунаар дэмжэбэ.

— Нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро туйлагдаһан, советскэ арадай тон ехэ илалтанууд соо—гэжэ тэрэ хэлэнэ, — манай партиин Центральна Комитедэй Секретарь ба ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо, ленинско-сталинска түхэлэй гүрэнэй ажал-ябуулагша Георгий Максимилианович Маленковой габьяануудынь тон ехэ юм. **(Нэрьемэ альгаташалганууд).**

Машина бүтээлгын заводой технолог Н. П. Ершов трибуна дээрэ гараба.

—Манай заводой коллектив, — гэжэ тэрэ хэлэнэ, — Иосиф Виссарионович Сталинай үнэн шаби ба соратник, большевистскэ партиин, советскэ арадай алдартэ хүбүүн, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн, партиин Центральна Комитедэй Секретарь Георгий Максимилианович Маленковые СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

«Большевик» фабрикын коллективэй нэрэһээ Н. Г. Шапошникова, ВЛКСМ-эй Ленинградска райкомой секретарь В. П. Бровкина, Серго Орджоникидзын нэрэмжэтэ Московско авиационно институдай профессор, технический науканuудай доктор В. А. Кривоухов, троллейбусна заводой стахановка К. И. Грачева, ВКП(б)-гэй районно Комитедэй секретарь А. И. Козлов гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад хадаа нүхэр И. В. Сталинай үнэн соратник, Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитедэй Секретарь, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо, Социалистическэ Ажалай Герой Георгий Максимилианович Маленковые һунгуулиин Ленинградска округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлхэ тухай Москва городой һунгуулиин Ленинградска округой ажалшадай коллективүүдэй хамтын суглаануудай шиидхэбэрие халуунаар дэмжэһэн резолюци нэгэн һаналаар баталан абаа.

Һунгалтын урдахи окружной зүблөөн хадаа Москва городой һунгуулиин Ленинградска округ соо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта баллотироваалгалаха зүбшөөлөө үгэхыень гүйжа нүхэр Г. М. Маленковто хандаба.

Һунгалтын урдахи окружной зүблөөндэ хабаадагшад нүхэр И. В. Сталинда эльгээхэ амаршалгые удаан замхашагүй альгаташалган доро, угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

*

АЖАЛШАДАЙ БА ОЛОНИИТЫН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ ҺУНГАЛТЫН УРДАХИ ОКРУЖНОЙ ЗҮБЛӨӨНҮҮД

Советскэ арад өөрынгөө морально-политическэ бата нэгэдэлые харуулна

Бүхы орон дотор ажалшадай ба олониитын организацинуудай түлөөлэгшэдэй һунгалтын урдахи окружной зүблөөнүүд угаа ехэ политическэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэржэ байна. Хүдэлмэришэд ба колхознигууд, эрдэмтэд, партийна, советскэ, профсоюзна организацинуудай ба ажалшадай общественнуудай түлөөлэгшэд, Советскэ Армиин түлөөлэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадууд тухай — коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй бата сталинска блогой кандидадууд тухай хэлсэхын тулада сугларна.

Һунгалтын урдахи бүхы зүблөөнүүд дээрэ ажалшад хадаа СССР-эй Верховно Соведэй депутадта өөрынгөө нэгэдэхи кандидадаар арадуудай агуухэ вождь, манай Эхэ оронай түүхэтэ илалтануудые зохёогшо ба зоригжуулагша — **Иосиф Виссарионович Сталиниие** нэгэн һаналаар нэрлэн дэбжүүлнэ.

Тэрэшэлэн олонтоото хүнүүдэй хабаадалгатай суглаанууд дээрэ нүхэр И. В. Сталинай үнэн соратнигууд — **В. М. Молотов, Г. М. Маленков, Л. П. Берия, К. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, Л. М. Каганович, А. А. Андреев, Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин, А. Н. Косыгин, Н. М. Шверниг**эй кандидатурануудые дэбжүүлнэ.

Һунгалтын урдахи окружной зүблөөнүүд дээрэ ажалшадай түлөөлэгшэд олониитын хүдэлмэри дээрэ өөрыгөө һайнаар харуулһан, дайшалхы ба ажалай габьяануудаар алдаршаһан, оронэй эрхим хүнүүдэй кандидатурануудые дэмжэнэ.

Бурят-Монголой АССР-эй бүхы колхознигууд ба колхозницанууд, МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ

Бурят-Монголой АССР-эй Бичурын аймагай колхознигууд ба колхозницанууд. МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй

ХАНДАЛГА

Хүндэтэ нүхэд! Бидэнэр, Бичурын аймагай колхознигууд ба колхозницанууд, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска пленумэй түүхэтэ тогтоолые бэелүүлэн, большевистскэ партиин ба советскэ правительствын үдэр бүриин угаа ехэ туһаламжын ба халуун оролдолгын ашаар аймагай колхозууд 1949 ондо хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ шанэ амжалтануудые туйлаа гэжэ баяртайгаар тэмдэглэнэбди.

Бичурын аймагай колхозуудта 1949 он ехэ аша үрэтэй байгаа. Юуб гэхэдэ, гансал зарим түрүүшүүл бэшэ, харин таряанажалай олон бригаданууд ба бүхэли колхозууд агрономическа наукын амжалтануудые хэрэглэжэ, ажалай эмхидхэлые һайжаруулжа. ба түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлжэ ехэнүүд талмайнуудһаа хүдөө ажахын культурануудай, илангаяа элеэ хоолой гол культура болохо шэниисын нилээд үндэр ургаса хуряажа, 1948 онойхитой сасуулхада, бүхы ороонһото культурануудай ургасые гектар бүридэ 43 пүүдээр дээшэлүүлһэн байха юм.

Аймагай колхозууд таряа бэлэлхэхэ гүрэнэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур гүрэндөө 42 мянган пүүд таряа тушааһан, колхозууд бултадаа шахуу 1950 оной тарилгада хүрэхэ өөрын үрһэтэй болоһон ба колхознигуудай ажалта үдэртэ нилээд ехэ тооной таряа хубаажа байна.

1949 ондо Калининай, Свердловэй, Кагановичын, Куйбышевай, Рагозиной нэрэмжэтэ, «Красный боевик», «Сталинский путь» колхозууд бүри үндэр ургаса туйлаа.

Аймагай олон колхозууд колхознигуудайнгаа ажалта үдэр бүридэ 4 килограмм хүрэтэр таряа хубаахань. Калининай нэрэмжэтэ колхоздо колхозник Даши Сундупович Цыбиковай бүлэ — 280 пүүд, Свердловэй нэрэмжэтэ колхоздо колхозник Петр Тимофеевич Куртошиной бүлэ — 235 пүүд, «Победа» колхоздо колхозник Евдоким Иванович Сидоровэй бүлэ — 230 пүүд, «Безбожник» колхоздо колхозник Селиверст Степанович Нестеровэй бүлэ—200 пүүд таряа абаһан байна. Олоһон ажалта үдэртөө 100 пүүд ба тэрэнһээ дээшэ таряа талха болон нилээд ехэ тооной хүдөө ажахын бусад продуктнуудые абаһан колхознигуудай бүлэнэр манай аймагта олон.

Зүгөөр, советскэ хүнүүд туйлаһан дээрээ тогтожо, һанаагаа амарха ёһогүй гэһэн нүхэр Сталинай заабарие бидэнэр хододоо һанадагбди. Гэхэтэй хамта манай хүдэлмэридэ үшөөл ехэхэн дутуунууд бии байна.

Манайда үшөөл гээгдэнги колхозууд бии гэбэл: Чапаевай, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Новый мир», Ленинэй, Молотовой нэрэмжэтэ, «Борец Октября» ба «Искра Ильича» колхозууд болоно. Эдэ колхозууд 1949 ондо бага ургаса хуряаһан байна. Энэ юунһээ болоноб гэхэдэ, тэндэ хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэхэ ябадал мүнөө хүрэтэр үргэлжэлһөөр, колхозно ба ажалай жаяг заршам эбдэхэ ябадалнуудтай эрид тэмсэл хэгдэнэгүй, түрүү агротехникые хэрэглэхын түлөө тэмсэл һулаар ябуулагдана.

Эдэ колхозууд өөһэдынгөө гээгдэлээр бүхэли аймагайнгаа хүдэлмэриие уруунь дарана. Иимэ ябадалыень үнэн сэхэ бүхы колхознигууд ба һайнаар хүдэлмэрилдэг колхозууд тон зүбөөр зэмэлэн буруушаана.

Хүндэтэ нүхэд! 1950 ондо—дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй шиидхэхы жэлдэ хүдөө ажахын урда шухала харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Ниитын малажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ ябадал гол зорилго мүн. Хүдөө ажахын бүхы культурануудай валова суглуулгые дээшэлүүлхын, таряан ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудаар гүрэнэйнгөө урдахи уялгануудые болзорһоо урид дүүргэхын, манай колхознигуудай ниитын баялигые үшөө ехээр арбидхахын ба колхознигуудые улам шанга шадалтай болгохын тулада полинуудай ургасые улам дээшэлүүлхэ зорилго газар таряалангай үмэнэ табигдана.

Эдэ зорилгонуудые дүүргэхын түлөө Эхэ оронойнгоо үмэнэ харюусалгаяа мэдэрэн бидэнэр, Бичурын аймагай колхознигууд ба колхозницанууд, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд иимэ уялгануудые абанабди гэбэл:

Аймаг дотороо ороонһото бүхы культурануудай тарилгын бүхы талмайнуудһаа га бүриин 90 пүүдһээ бага бэшые, тиихэдэ шэниисэ гектар бүриин 100 пүүдһээ бага бэшые, сахарна свёклын бүхы талмайһаа гектар бүриин 810 пүүдһээ бага бэшэ, харин 100 гектарһааа га бүриин 1200 пүүд, хартаабха бүхы талмайһаа гектар бүриин 800 пүүд, овощь бүхы талмайһаа гектар бүриин 1000 пүүд хуряаха.

Тэрэ тоодо, Бичурын МТС-тэ харьяата колхозуудта тарилгын бүхы талмайһаа гектар бүриин 110 пүүд шэниисэ хуряаха; Бага-Куналейн МТС-тэ—тарилгын бүхы талмайн гектар бүриһөө 105 пүүд шэниисэ, тиихэдэ 1000 гектарһаа гектар бүриин 120 пүүд шэниисэ хуряаха; Окино-Ключевскойн МТС-тэ— тарилгын бүхы талмайһаа гектар бүриин 105 пүүд шэниисэ, тиихэдэ 1000 гектарһаа гектар бүриин 110 пүүд шэниисэ хуряаха. Аймагай түрүү колхозууд, бригаданууд ба звенонууд хүдөө ажахын культурануудай ургаса хуряалгаар бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана гэбэл:

«Красный боевик» колхоз — 150 гектарһаа гектар бүриин 120 пүүд, тиихэдэ 40 гектарһаа гектар бүриин 180 пүүд шэниисэ хуряаха;

Калининай нэрэмжэтэ колхоз —350 гектарһаа гектар бүриин 110 пүүд шэниисэ хуряаха;

«Красное знамя труда» колхоз—700 гектарһаа гектар бүриин 110 пүүд, тиихэдэ 300 гектарһаа гектар бүриин 125 пүүд шэниисэ хуряаха;

«Красный партизан» колхоз—110 гектарһаа гектар бүриин 120 пүүд шэниисэ, 4 гектарһаа гектар бүриин 1100 пүүд овощь хуряаха;

«Красная звезда» колхоз—тарилгын бүхы талмайһаа гектар бүриин 105 пүүд, тиихэдэ 105 гектарһаа гектар бүриин 150 пүүд шэниисэ хуряаха;

«Безбожник» колхоз—400 гектарһаа гектар бүриин 110 пүүд, тиихэдэ 80 гектарһаа гектар бүриин 120 пүүд шэниисэ, 70 гектарһаа гектар бүриин 870 пүүд, тиихэдэ 10 гектарһаа гектар бүриин 1200 пүүд сахарна свёкло хуряаха;

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз—300 гектарһаа гектар бүриин 120 пүүд шэниисэ, 200 гектарһаа гектар бүриин 102 пүүд хабарай хара таряа хуряаха;

«Ким» колхоз—400 гектарһаа гектар бүриин 120 пүүд, тиихэдэ 90 гектарһаа гектар бүриин 150 пүүд шэниисэ хуряаха;

Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз—бүхы талмайһаа гектар бүриин 110 пүүд шэниисэ хуряаха;

Куренковэй нэрэмжэтэ колхоз — 1100 гектарһаа гектар бүриин 110 пүүд шэниисэ ба хабарай хара таряа, тиихэдэ 100 гектарһаа гектар бүриин 138 пүүд шэниисэ хуряаха;

Кировэй нэрэмжэтэ колхоз (Харлан)—600 гектарһаа гектар бүриин 110 пүүд, тиихэдэ 100 гектарһаа гектар бүриин 120 пүүд шэниисэ хуряаха.

Калининай нэрэмжэтэ колхозой Х. Л. Дашиевай бригада — 50 гектарһаа гектар бүриин 180 пүүд шэниисэ хуряаха;

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Л. Ц. Цыденовэй бригада—60 гектарһаа гектар бүриин 170 пүүд шэниисэ хуряаха;

(Үргэлжэлэлынь 2- дохи нюурта)

Бурят-Монголой АССР-эй бүхы колхознигууд ба колхозницанууд, МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ

Бурят-Монголой АССР-эй Бичурын аймагай колхознигууд ба колхозницанууд, МТС-үүдэй худэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй

ХАНДАЛГА

(Түгэсхэл)

«Красное знамя труда» колхозой С. И. Селивановай бригада—25 гектарһаа гектар бүриин 150 пүүд шэниисэ хуряаха;

Энэ колхозой Е. Ф. Гавриловай бригада—15 гектарһаа гектар бүриин 150 пүүд шэниисэ хуряаха;

Круминай нэрэмжэтэ колхозой Г. А. Ефимовэй бригада — 150 гектарһаа гектар бүриин 115 пүүд шэниисэ хуряаха;

«Победа» колхозой А. Е. Некипеловэй бригада—50 гектарһаа гектар бүриин 120 пүүд шэниисэ хуряаха;

Свердловой нэрэмжэтэ колхозой В. Ф. Синицынагай звено —40 гектарһаа гектар бүриин 162 пүүд шэниисэ хуряаха;

Энэ колхозой В. И. Лизуновагай звено—5 гектарһаа гектар бүриин 1500 пүүд сахарна свёкло хуряаха;

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Б. С. Балдановай звено—24 гектарһаа гектар бүриин 180 пүүд шэниисэ хуряаха;

«Красный боевик» колхозой А. М. Сафоновой звено—20 гектарһаа гектар бүриин 180 пүүд шэниисэ хуряаха;

«Ким» колхозой С. Ц. Цыбиковай звено—20 гектарһаа гектар бүриин 210 пүүд шэниисэ хуряаха;

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой Ли-Тин гэгшын звено—5 гектарһаа гектар бүриин 1500 пүүд сахарна свёкло, 2,5 гектарһаа гектар бүриин 1800 пүүд капуста хуряаха;

Калининай нэрэмжэтэ колхозой Д. Ц. Цыбиковай звено—50 гектарһаа гектар бүриин 187 пүүд шэниисэ хуряаха.

Харьяата колхозуудтаа үндэр ургаса хуряахын түлөө тэмсэжэ, аймагай машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэрилэгшэд иимэ уялгануудые абана гэбэл:

Бичурын МТС—15 хүсэтэй трактор бүреэр зөөлэн хахалалгада оруулхада 450 гектар газар элдүүрилхэ, тракторна хүдэлмэринүүдэй өөрынь үные химдаруулжа, 200 мянган түхэригһөө доошо бэшэ мүнгэ ба 1000 тонно горючи алмаха.

Бага-Куналейн МТС—15 хүсэтэй трактор бүреэр зөөлэн хахалалгада оруулхада 450 гектар газар элдүүрилхэ, тракторна хүдэлмэринүүдэй өөрынь үные химдаруулжа, 2 мянгаһаа доошо бэшэ түхэриг мүнгэ ба 90 тонно горючи алмаха.

Окино-Ключевскэ МТС—15 хүсэтэй трактор бүреэр, зөөлэн хахалалгада оруулхада 420 гектар газар элдүүрилхэ, тракторна хүдэлмэринүүдэй өөрынь үные химдаруулжа, 180 мянган түхэригһөө доошо бэшэ мүнгэ ба 90 тонно горючи алмаха.

Хүндэтэ нүхэд! Манай Эхэ орон хадаа СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэхэ баярта үдэрнүүдые үнгэргэжэ байна. Советскэ арад Эхэ оронойнгоо ажабайдалдахи гайхамшагта үдэрнүүдые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтадаг алдарта заншалтай.

Өөрынгөө гүрэн тушаа, тэрэнэй саашанхи бэхижэлгэ тушаа анхаралаар, өөрынгөө арад тушаа, тэрэнэй ажана байдалай хэлбэришэгүй ургалта тушаа анхарал оролдолгоор нэбтэрһэн бидэнэр, Бичурын аймагай колхознигууд ба колхозницанууд, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болбол бүхы советскэ арадтал адляар СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай бэлэдхэлэй үдэрнүүдые 1950 ондо үндэр ургаса хуряахын түлөө социалистическэ мүрысөө хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлэн тэмдэглэхын түлөө нэгэ һаналтай, нэгэ хүсэлтэй байнабди.

Хабарай тарилгада саг соонь эрхим шанартайгаар бэлэдхэхэ ба тарилгаяа эмхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ хүдөө ажахын культурануудай үндэр ургаса хуряаха хэрэгтэ шиидхэхы удхашанартай байһые анхаралдаа абажа, бидэнэр энэ хүдэлмэриие амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа гаргаха ба иимэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ уялга абанабди гэбэл:

КОЛХОЗУУДААР:

Февралиин турша соо бүхы колхозуудта колхознигуудай хамтын суглаан дээгүүр колхозуудай үйлэдбэриин түсэбүүдые ба бригаданууд болон звенонуудай жэлэй үйлэдбэриин даалгабаринуудые зохёожо баталхабди. Мүн энэ болзор соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1948 оной апрелиин 19-нэй тогтоолтой зохилдуулан, колхозуудтахи бүхы хүдэлмэринүүдэй үйлэдбэриин нормонууд болон сэгнэлтэнүүдые дахяад хаража үзэлгэ ба баталалгые дүүргэхэ.

Хүлөө ажахын культурануудай дутаад байһан үрһые хабарай тарилгада гүйсэд хүрэхөөр һаядаа хаажа дүүргэхэ. Бүхы үрһэнүүдээ сэбэрлэжэ тарилгын кондицида хүргэхэ ба байгша оной мартын 1 хүрэтэр тэрэнэй ургаха шанарые шалгаха, 8500 центнер орооһото культурануудай ба 500 центнер хартаабхын үрһэ яровизацилха. Академик Лысенкын методээр 12 мянган центнер үрһэ агаараар дулаасуулан шанаржуулжа, тэрэнэй ургаха шадалыень дээшэлүүлхэ.

1950 ондо бүхы колхозуудаа үргэлжэдэнь сортовой тарилгада оруулхабди. Байгша оной мартын 1 хүрэтэр юрын үрһые сортовой үрһөөр колхоз хоорондын, мүн гүрэнэй фонднуудһаа андаллалгые дүүргэхэ.

Байгша оной мартын 1 хүрэтэр колхозуудай хүдөө ажахын бүхы машинанууд болон зэр зэмсэгүүдые, тиихэдэ байгша оной апрелиин 1 хүрэтэр хомут тоног болон транспортна хэрэгсэлнүүдые заһабарилжа бэлэдхэхэ.

Үндэр ургасын түлөө тэмсэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые колхоз бүхэнэй эрхэ байдалда севооборотой тус тус полидо, участок болон культурада тааралдуулан зохёохо.

2800 гектарта, тэрэ тоодо 1500 гектар шэниисын талмайда ба 100 гектар свёкло тариха талмайда үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэхэ, 300 гектар намарай хара таряанда, мүн хабарай орооһото культурануудай һая ургажа байха үедэнь 1000 гектарта, сахарна свёклын тарилгын 1000 гектарта ба олон жэлэй ногоонуудай хүрэнгэ таригдаһан 200 гектарта нэмэлтэ тэжээл үгэхэ, тиихын тулада поли дээрэ 75 мянган тонно наг шэбхэ зөөхэ, 250 тонно шубуунай аргал, 400 тонно үнэһэ ба 500 тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүдые бэлэдхэхэ.

Полиие уһалха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, энэ зорилгоор 10 мянган гектарта саһа тогтоохо, 1 миллион кубометрһээ бага бэшээр тошо халяаха, саһанай хайлаха үедэ 3 мянган гектарта һайрамай уһа тогтоохо; байгша оной апрелиин 10 хүрэтэр бии байгаа бүхы уһалууриин һубаг канавануудые заһабарилха. 6 мянган гектар газар тарилгын урда тээ, 1600 гектар талмай, тэрэ тоодо 500 гектар орооһото культурануудые, 600 гектар сахарна свёкло, 500 гектар хартаабха овощь ургажа байха үедэнь уһалха.

Полевой хүдэлмэринүүдэй эхилхэһээ 1 һара урид тарилгада ябаха бүхы хүдэлмэришэ моридые амаруулжа, һайн тэжээл дээрэ табиха; хабарай тарилгада ябаха хүдэлмэришэ морин бүридэ 9 центнер һайн шанартай үбһэ, 1,5 центнер овёс ба концентрированнэ бусад тэжээл таһалха.

Агрономуудай, тэрэшэлэн үндэр ургасын мастернуудай хүсөөр бүхы колхозуудта агротехническэ һуралсал эмхидхэжэ, тарянажалай хүдэлмэридэ ябадаг колхознигуудые бултынь һуралсалда хабаадуулха; байгша оной февраль, март соо аймагай хүдөө ажахын таһагай дэргэдэхи богони болзорой курсануудта тарянажалай 39 бригадирнуудые, овощиин бригадануудай 29 бригадирнуудые һургаха; «Ким» колхозой дэргэдэ богони болзорой курсанууд—семинарнуудые эмхидхэжэ, звеньевод нүхэр Улзытуевай дүй дүршэлдэ орооһото культурануудай үндэр ургасын звенонуудай 40 звеньеводуудые, шурыгинскэ звеногой звеньевод нүхэр Цырентаровай дүй дүршэлдэ хартаабха ургуулха шурыгинскэ звенонуудай 25 звеньеводуудые ба сахарна заводой дэргэдэ свёкло ургуулдаг звенонуудай 100 звеньеводуудые һургаха;

Хабарай шииг нойто барихын тулада 2—3 хоногой турша соо 20000 гектар пар ба намарай пар дээрэ, 730 гектар намарай тарилга ба урда жэлнүүдтэ таригдаһан 100 гектар олон жэлэй ногоонуудай тарилгын талмай дээрэ хабарай эртын борнойлго хэхэ;

МТС-үүдэй хүсөөр хэгдэдэг, хабарай хахалалга ба пар хахалалгые бүхы талмай дээрэ предплужнигуудтайгаар үнгэргэхэбди;

Тарилгые, тэрэ тоодо шэниисэ ба хара таряае 10 үдэр соо, овёс 6 үдэр соо, просо ба гречихэ 4 үдэр соо эрхим шанартай кондиционно үрһөөр, тарилгын тогтоогдомол нормые шангаар сахижа, тарилгые богони болзорто үндэр шанартайгаар үнгэргэхэ;

5 мянган гектарта шэниисэ хэрээһэлүүлжэ тариха, мүн 1000 гектарта гречихэ ба просые үргэн рядаар тариха, 300 гектарта хартаабха машинаар тариха. Ороoһото культурануудай ургажа эхилхэ үеэр 5000 гектарта, хартаабхын — 500 гектарта борнойлго хэхэ, хара тарянай ба гречихын бүхы талмай дээрэ тооһотуулан үрэжүүлгые нэмэжэ үнгэргэхэ;

Бидэнэр ороoһото культурануудай үндэр ургаса үгэдэг ба олон жэлэй бобово ба злакова ногоонуудай үндэр ургаса үгэдэг үрһэнүүдые ургуулха хэрэгтэ тусгаар анхарал табихабди, үрһэнэй участогуудта эрхим газар таһалжа, тэрээндэ эгээл түрүүн үтэгжүүлгэ хэхэбди, үрһэ ургуулха хүдэлмэриие бүхы бригаданууд ба звенонуудта даалгахабди.

Договорнуудай ёһоор тус тустаа даажа абаһан уялгануудай үндэһэ һуури дээрэ МТС-үүд ба колхозуудай хүдэлмэринүүдые зүбөөр зохилдуулан ябуулга хүдөө ажахын артельнүүдые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартайе хараадаа абажа, МТС-үүд ба колхозуудай хоорондо договорнуудые баталха ябадал байгша оной мартын 1-һээ хожомдонгүй дүүргэхэбди, эдэниие колхознигуудай ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхэбди. Хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэринүүдые саг соонь ба эрхим шанартайгаар эрхилхэ ябадалай шухала нүхэсэл мүн гэжэ, МТС-үүд ба колхозуудай хоорондо баталагдаһан договорнуудаар хараалагдаһан уялгануудай дүүргэлтые шангаар хинан шалгаха, договор эбдэһэн ябадалые хоёр талаһаа далдалһан баримтануудта эрид шууд хэмжээ абаха.

МТС-үүдээр:

Бүхы тракторнуудай, хүрьһэ элдүүрилхэ прицепной ба тарилгын машинануудай заһабариие СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудай үдэрһөө — байгша оной мартын 12-һоо хожомдонгүйгөөр, хуряалгын бүхы машинануудые — майн 1 һээ, комбайнууд, тракторна молотилканууд, жатканууд, свёкло, хартаабха малтаха ба бусад хуряалгын машинануудай заһабарилгые 1950 оной майн 15 хүрэтэр дүүргэхэ. Бүхы тракторнууд ба машинануудай заһабарине эрхим шанартайгаар үнгэргэхэбди.

Хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ горючи болон тоһодохо зүйлнүүдые саг болзор соонь гүйсэд шэрэхэ.

Байгша оной мартын 15 хүрэтэр тракторна бригадануудые прицепщигүүдээр ба бусад туһалагшад колхознигуудаар хангажа тэдэниие 1950 оной полевой бүхы хүдэлмэринүүдэй үедэ бэхижүүлхэ.

Тракторна бригадануудые техническэ ба эмхидхэлэй талаар хангалгые пайжаруулхын зорилгоор, «Урожай» гэжэ радиостанцяар дамжуулан тракторна бригада бүхэниие саг үргэлжын диспетчерскэ холбоотой болгохо, полевой хүдэлмэринүүдэй эхилхэ хүрэтэр автомашина дээрэ ябадаг нүүдэл 9 мастерскойнуудаа һайнаар заһабарилжа бэлэдхэхэ ба тэдэниие графигай ёһоор хүдэлгэхэ.

Механизаторскэ кадрнуудаар бүрин хангаглахын зорилгоор, тракторна паркые түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлгэхөөр хараалжа, иимэ юумэ хэхэ гэбэл:

МТС-үүдэй дэргэдэ апрелиин 1 хүрэтэр 104 шэнэ тракторнстнуудые, механизаторскэ һургуулинуудта — майн 1 хүрэтэр 36 хүниие, июлиин 1 хүрэтэр—20 комбайнернуудые бэлэдхэхэ;

МТС-үүдэй дэргэдэ хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй эхилхэ хүрэтэр 100 трактористнууд ба комбайнернуудые һэльбэн һургаха; үлэгшэ бүхы трактористнууд ба комбайнернуудай ажалһаа таһарангүйгөөр һурахын тулада хоёр һарын агротехническэ һуралсал эмхидхэхэ; байгша оной апрелиин 1 хүрэтэр МТС-үүдэй дэргэдэхи курсануудта 300-һаа үсөөн бэшэ прицепщигүүдые (плугшад ба сеялкэшэд), молотилкын 40 машинистнуудые, свекловична 30 машинистнуудые ба 50 тоо бүридхэгшэд — заправщигуудые һургаха.

Полевой хүдэлмэринүүдтэ ябажа байһан МТС-үүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд ба колхознигуудые культурна байра байдалаар хангаха. Тиихын зорилгоор, тракторна ба тарянажалай бүхы бригадануудта байрын вагончигууд ба полевой стануудые заһабарилжа, тэндэ культурна түхеэрэлгэнүүдые хэхэ; полевой бүхы стануудта бани бариха, тиихэлэ, тракторна бригадануудта душнуудые түхеэрхэ; полевой стан бүридэ библиотеканүүдые эмхидхэхэ, радиоточконууд гү, али радиоприемнигуудые табиха.

Юрэл олонхи бэшэ, харин бүхы колхознигуудай хэрбээ үнэн сэхээр хүдэлмэрилээ һаань, манай колхозууд али бүхы баялигаар билтарха ба манай Эхэ орон хадаа дэлхэй дээрэ эгээл баян орон болохо юм гэһэн нүхэр Сталинай заабариие ходолоо һанажа, бидэнэр колхозно ажабайдалай үндэһэн хуули — хүдөө ажахын артелиин сталинскэ Уставые шангаар сахихын түлөө тэмсэхэбди, ажалай жаяг заршам хэлбэришэгүйгөөр сахиха ба үнэн сэхэ колхознигуудай ба һайнаар хүдэлмэрилдэг колхозуудай хүзүүн дээрэ һуухые болоод лэ ниитын үйлэдбэридэ хабаадалаггүй хүнүүдые хайра гамгүй алирүүлхэбди. Ниитын үйлэдбэриин бүхы һалбаринууд дээрэ ажалай эмхидхэлые һайжаруулха ба бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, колхозой зөөриие улам арбидхахын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэжэ байнабди.

* * *

Хүндэтэ нүхэд! Өөрынгөө шэн зоригто ажалаар дайнай хойто тээхи сталинскэ табанжэлые болзорһоо урид дүүргэжэ байһан ажалшадай ажалай ба политическэ угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэл ябуулагдажа байна. Манай ажахын ба культурна байгуулалтын амжалтанууд, 1950 ондо арадай ажахын түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай хүсэтэ социалистическэ мүрысөөн хадаа социалистическэ байгуулалтын түгэлдэр хүсэ шадалай, советскэ демократиин хамагые илагша хүсэнэй шэнэ гэршэ мүн.

Бидэнэр болбол 1950 ондо хүдөө ажахын бүхы культурануудһаа үндэр ургаса хуряахын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, манай колхозуудай ниитын баялигые үшөө ехээр арбидхан, дайнай хойто тээхи сталинскэ табанжэлые болзорһоо урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ өөрынгөө хубитые оруулхые Бурят-Монголой АССР-эй колхознигууд ба колхозницанууд, МТС-үүд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые уряалнабди.

(Тус хандалга БМАССР-эй Бичурын аймагай колхознигууд ба колхозницануудай, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хамтын суглаанууд дээгүүр зүбшэн хэлсэгдэжэ баталагдаба).

Коммунизм байгуулгын агууехэ программа

Дүрбэн жэлэй саада тээ, 1946 оной февралиин 9-дэ, манай вождь ба багша И. В. Сталин Москва городой һунгуулиин Сталинска округой һунгагшадай һунгалтын урда тээхи суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн байна. Марксизм-ленинизмын баялигта гайхамшаг ехэ шэнэ оруулалта болоһон энэ түүхэтэ үгэ соогоо нүхэр Сталин болбол СССР дотор коммунизм байгуулгын агууехэ программые советскэ арадай урда эли тодоор дэлгэн харуулаа һан.

Үгынгөө эхиндэ нүхэр Сталин хадаа дэлхэйн хоёрдохи дайнай бии болоһон тушаа марксистско-ленинскэ гайхамшаг сэсэн мэргэн шэнжэлэл үгэһэн байгаа. Дэлхэйн хоёрдохи дайн миил гэнтэ бии болошоогүй, харин мүнөө үеын монополистическэ капитализмын база дээрэ болоһон дэлхэйн экономическа ба политическэ хүсэнүүдэй хүгжэлтын зайлашагүй үрэ болон гараа, дэлхэйн ажахын капиталистическэ системын хоёрдохи кризисэй эсэстэ үүдэн гараа гэжэ нүхэр Сталин зааһан байна. Тиимэ болохолоороо, мүнөө үеын капитализмын системэ дайн сэрэгэй дюулнуудые өөр дотороо абажа ябана.

Дэлхэйн бүхы арадуудта, эб найрамдалай ба демократиин түлөө бодото тэмсэлшэдтэ дэлхэйн хоёрдохи дайнай бии болоһон шалтагааниие харуулһан энэ шэнжэлэл айхабтар ехэ удхашанартай юм. Империализмын үедэ дайнуудай бии болодог бодото шалтагаануудые ойлгоходоол олониитэ арад зон эб найрамдалые хамгаалгын эбдэршэгүй фронт байгуулан, шэнэ дай бэлдэжэ байһан агрессивнэ хүсэнүүдтэ эсэргүү хэмжээнүүдые эдэбхитэйгээр абажа шадаха байна.

Капитализмын системые шэнээр сүмэ сохиһон ба хүсэнүүдые демократиин болон социализмын аша туһада хубилгаһан ябадалаар дүүрэһэн дэлхэйн хоёрдохи дайн хадаа советскэ олониитын ба гүрэнэй байгуулалтын сусаршагүй түгэлдэр хүсэ шадалтай ба тон ехэ булюу байһаниие айхабтар эли тодоор харуулаа.

«Манай илалта болбол, түбхын түрүүндэ манай советскэ олониитын байгуулалта илаа, советскэ олониитын байгуулалта хадаа дайнай гал соо шалгалтаяа амжалтатайгаар дабажа гараад, хүсэд бата бэхи хүсэтэй байһанаа баримталан харуулаа гэһэн удхатай...

Манай илалта болбол, хоёрдохёор, манай советскэ гүрэнэй байгуулалта илаа, манай олонационально советскэ гүрэн дайнай бүхы илалтануудые дабажа гараад, бүхэ голтой байһанаа баримталан харуулаа гэһэн удхатай...

Манай илалта болбол, гурбадахяар, советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд илаа, манай Улаан Арми илаа, манай Улаан Арми хадаа дайнай бүхы хохидол зүдэрэлнүүдые баатарлигаар дабажа гараад, манай дайсадай арминуудые эрид шууд бута сохижо, дайнһаа илагша болон гараба гэһэн удхатай»,—гэжэ нүхэр Сталин хэлэһэн байна.

Эдэбхитэй оборонодо бүхы ороноо уридшалан бэлэдхээгүй һаа иимэ агууехэ илалта туйлагдажа шадагдахагүй байгаа гэжэ нүхэр Сталин заагаа һэн. Түүхэтэ айхабтар богонихон болзорто —13 жэл шахуу болзорто—орсной индустриализациин сталинскэ политикые ба хүдөө ажахын коллективизациин политикые бэелүүлһэнэй эсэстэ манай орон болбол гээгдэнги, аграрна орон байһанаа капиталистическэ оронуудһаа технико-экономическа талаараа дулдыданхайбэшэ, хүсэн түгэс индустриально-колхозно держава болоо. «Энэ хадаа манай Эхэ орониие гээгдэнги оронһоо түрүү орондо, аграрнаһаа—индустриальна орондо шэлжүүлэн оруулһан һүрэлтэ мүн байгаа» (Сталин). Бүхы советскэ баатарлиг арадай оролдолгын ашаар коммунистическэ партиин ударидалга доро Советскэ Союзай хүсэ ехэтэ экономическэ база байгуулагдаһан байгаа. Тэрэнь Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнда амжалтатайгаар ашаглагдаа.

Энэ түүхэтэ илалтые большевистскэ парти ба советскэ арад хадаа социализмын дайсадта, капитализмые дахин һэргээхые һэдэжэ, манай орониие хүгжэлтын капиталистическэ замда түлхин оруулхые һэдэжэ бэеэ худалдан урбагшадта эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэл соо туйлаһан байха юм.

Троцкистнууд ба баруунайхид болбол партиие гэдэргэнь татадаг, тэрээниие али бүхы аргаар хүгжэлтын капиталистическэ зам руу татажа абаашахые оролдодог байһан юм. «Партиин аша габьяань юуб гэхэдэ, гээгдэгшэдтэй эбсэдэггүй, урасхал өөдэ ябахаяа айдаггүй ба хүтэлхы хүсэнэй позициие бэедээ ходо абажа ябадаг байгаа. Иимэ хатуу зориг ба тэсэбэригүйгөөр коммунистическэ парти орониие индустриализацилгын ба хүдөө ажахые коллективизацилгын политикые аршалан бэелүүлжэ шадахагүй байһандань һэжэглэл байхагүй», — гэжэ нүхэр Сталин хэлээ һэн.

Дайнай урда тээхи ба дайн сэрэгэй боложо байһан үедэ манай ороной коммунистическэ партиин гүн ехэ хүдэлмэриие зураглан харуулаад, нүхэр Сталин болбол өөрынгөө үгэ соо ерээдүй сагта манай партиин хүдэлмэриин түсэбые эли тодоор дэлгэн харуулһан ба Советскэ Союз дотор коммунизм байгуулгын программа үгэһэн байна.

Асари ехэ энэ программын шухала хубинь гэхэдэ, дайнай һүүлэй шэнэ табанжэлэй түсэб мүн болоно. Шэнэ табанжэлэй түсэбэй гол зорилгонууд хадаа ороной гэмтэжэ хохидоһон районуудые һэргээн бодхоохо, промышленностиин ба хүдөө ажахын дайнай урда тээхи хэмжээе хүсэхэ, тиигээд тэрэ хэмжээе нилээд ехэ гү, али бага хэмжээгээр һураггүй үлүүлэн гараха гэһэн ябадал болоно, гэжэ нүхэр Сталин зааһан байна.

Коммунистическэ партиин бүри улаан сагай түсэб тухай хэлэхэ зуураа, парти болбол манай арадай ажахын хүсэтэ шэнэ дэбжэлтые эмхидхэхэ бодотой байна, гэжэ нүхэр Сталин зааһан байна. «Манай промышленностиин жэл бүри 50 миллион тонно хүрэтэр шэрэм, 60 миллион тонно хүрэтэр булад, 500 миллион тонно хүрэтэр шулуун нүүрһэ, 60 миллион тонно хүрэтэр нефть үйлэдбэрилжэ байха ябадалые туйлаха зэргэтэй байгаабди. Гансал ингээд байхадаа, манай Эхэ орон али бүхы гэнтын ушарнуудһаа аршалагданхай гэжэ тооложо болохо байна. Энээнлэ хэрбээ үлүү бэшэ һаа гурбан шэнэ табанжал лэ ошожо магад. Гэбэшье, энэ хэрэгые бэелүүлжэ болохо байна, тиин энээниие бидэнэр бэелүүлхэ ёһотойшье гээшэбди»,— гэжэ нүхэр Сталин хэлээ һэн.

Коммунизмын материально-техническэ база байгуулха гүн ехэ түсэб имагтал манай орон дотор, социалистическэ байгуулалтын тон ехэ дүй дүршэлөөр ба асари ехэ материальна ресурсануудаар зэбсэгжэһэн орон дотор бии боложо шадаха байгаа. Агууехэ советскэ арадай ба большевистскэ партиин зохёон байгуулхы хүсые гүнзэгыгөөр мэдэжэ, социалистическэ олониитын ба гүрэнэй байгуулалтын айхабтар ехэ булюу байһан ябадалһаа эшэ абажа нүхэр Сталин болбол асари ехэ энэ программын амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ арга боломжотой байһанда бүрин түгэс этигэлтэй байһанаа харуулаа.

Нүхэр Сталинай зохёоһон, коммунистическэ байгуулалтын агууехэ түсэб манай социалистическэ ороной хүгжэлтын хуули ёһон болоо. Бүхы большевистскэ парти, бүхы советскэ арад хадаа сталинскэ программые айхабтар баяртайгаар угтан абаад, тэрэниие онсо ехэ хүсэл зоригтойгоор бэелүүлжэ эхилһэн байха юм.

Үзэгдээгүй хүндэ хүшэр дайнай шархануудые советскэ арадай эмшэлжэ эхилээд байха үедэ нүхэр Сталин болбол коммунистическэ партиин агууехэ программые байгууһан байна. Тэрээнһээ хойшо дүрбэн жэл үнгэрөө.

Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада хэһэн баатарлиг ажалайнгаа үрэ дүнгые согсолхо зуураа советскэ арад болбол агууехэ сталинскэ даабаринууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ омог баяртайгаар хэлэжэ шадаха байна. Большевистскэ партиин ударидалга доро ябажа, советскэ арад хадаа богонихон болзор соо тон ехэ, бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтануудые туйлаһан ба коммунистическэ байгуулалтын программые бэелүүлхэ замаар нилээд ехэ урагшаа дабшаа.

Дайнай һүүлэй табанжэлэй дүрбэн жэл соо арадай ажахын хүгжэлтэ дайнай урда тээхи хэмжээндэ хүрэхэһөө гадна, нилээд ехээр үлүү гараа. СССР-эй бүхы промышленностиин продукциин хэмжээн 1949 ондо дайнай урда тээхи 1940 оной үйлэдбэриие 41 процентээр үлүүлнэ, тиихэтэ үйлэдбэриин хэмжээн 1949 оной дүрбэдэхи кварталда дайнай ур

Республикын ажалшад коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогоор дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые нэгэн һаналаар дэмжэнэ

* * *

[illegible]линда колхозно тараашадай инаглал

[illegible]ОЛГА. СССР-эй Верховно [illegible] депутадуудта кандида[illegible] дэбжүүлгэ аймагай колхо[illegible] политическэ туйлай ехэ [illegible]тэйгээр үнгэржэ байна.

[illegible]отовой нэрэмжэтэ колхозой [illegible] лозунг ба портредүүдээр шэ[illegible]гдэнхэй. Эндэ тус колхозой [illegible]д олоороо сугларба. Һун[illegible] урда тээхи суглаае кол[illegible] партийна организациин сек[illegible] нүхэр Цыренов нээжэ, тү[illegible] үгые Социалистическэ [illegible] Герой Будацырен Тугу[illegible] үгэбэ.

[illegible] ургасын алдарта мастер [illegible] коммунизмын агуухэ [illegible]тануудые зоригжуулагша [illegible] Виссарионович Сталинай [illegible] ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ [illegible] туйлай ехэ анхарал [illegible]олго тухай хэлэбэ. Бидэ бу[illegible] болбол урдань хаанта хар[illegible] дарлалта мүлжэлгэдэ [illegible] тулижа байһан манай оро[illegible] бусад арадуудтай нэгэн хам[illegible] Сталинска Конституциин алтан [illegible] гэрэл доро мүнөө золтой [illegible]алтай, баяр баясхалантай[illegible] ажаһуунабди, — гэжэ нүхэр [illegible]тов хэлэнэ.— Мүнөө манай [illegible] ажалшад СССР-эй Вер[illegible] Соведтэ һунгалтануудые [illegible] агуухэ һайндартэ бэлдэжэ [illegible]. Засаг түрын дээдэ органой [illegible]адта кандидадуудые дэб[illegible] хаа хаанагүй эхилбэ. Тии[illegible], СССР-эй Верховно Соведэй [illegible]адай кандидадаар арадуу[illegible] агуухэ вождь, түрэл багша [illegible] Сталиние дэбжүүлхые зүб[illegible]. Тэрэнэй алдар нэрэ хадаа [illegible] арадуудай агуухэ илал[illegible]тай холбоотой байна, — Нүхэр Тугутовай дурадхал [illegible]гүй үни удаан альгата[illegible] угтагдаба.

Удаа тээнь һургагша нүхэр Цыденова үгэ абажа, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар нүхэр Сталинай ойрын үнэн соратнигууд — **В. М. Молотовые ба Г. М. Маленковые** дэбжүүлхэ зуураа, Улан-Удын түмэр **замай узелай, механизированнэ** шэлэй заводой ба Иволгын МТС-эй коллективуудай дэбжүүлһэн Улан-Удын депогой алдарта машинист **Д. Н. Ягодинай** кандидатурые дэмжэнэб гэбэ. Нүхэр Цыденовагай дурадхалые Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Трубчанинов ба 70 наһатай үбгэн Балданов гэгшэд дэмжэһэн байна.

Суглаан болбол СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин № 436 Улан-Удын хүдөөгэй округһоо депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэр И. В. Сталинай, нүхэд В. М. Молотовой, Г. М. Маленковой ба Д. Н. Ягодинай кандидатуранuудые дэмжэхэ гэжэ тогтообо.

Тэрэшэлэн СССР-эй Верховно Соведэй депуталта кандидадуудые дэбжүүлгэ Ленинэй ба Сталинай нэрэмжэтэ, «Авангард», «3 пятилетка», «Коминтерн» болон бусад колхозуудта болобо. Союзай Соведтэ һунгаха һунгуулиин № 456 Улан-Удын городской округһоо депуталта кандидадаар нүхэр **И. В. Сталиние,** нүхэд **В. М. Молотов, Л. М. Каганович, А. А. Андреев** ба ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой секретарь нүхэр **А. В. Кудрявцев** гэгшэдые дэбжүүлхэ ба дурсагдагша округуудта һунгагдахаар зүбшөөлөө үгэхые гуйха гэһэн тогтоолнууд нэгэн дуугаар баталагдан абтаба.

Сталин мание коммунизм тээшэ хүтэлнэ

Паровозо-бүтээлгын заводой тепло-электроцентралиин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшад улаан булан соогоо сугларба.

Хамагһаа түрүүн халааная инженер Бутин үгэ абажа, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар һунгуулиин № 435 Улан-Удын паровозо-бүтээлгын округһоо арадуудай агуухэ вождь Иосиф Виссарионович Сталиние дэбжүүлхые дурадхаба. «**Нүхэр Сталин манай Эхэ ороние** коммунизм тээшэ хүтэлнэ» гэжэ нүхэр **Бутин үгэ соогоо хэлээ.** Инженер Бутинай дурадхалые электрослесарь Кирикова, партийнабэшэ Сиротенко гэгшэд халуунаар дэмжэбэ.

Үйлэдбэриин новатор, эрхим стахановец Евгений Григорьевич Курочкинай кандидатурые дэбжүүлхэ дурадхал мастер Логвиненко оруулжа, тэрэниие хэдэн хүнүүд дэмжэһэн байна.

Арадай ёһото кандидадууд

ТУРУНТАЕВО. СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадууд болгогдон дэбжүүлэгдэгшэдые дэмжэһэн суглаанууд аймагай промышленна предприятинууд ба колхозуудта болобо. Шпалозаводой коллективэй суглаанда 200 гаран хүдэлмэришэд, албахаагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд сугларaa. Парторганизациин секретарь И. П. Николаев үгэ абаба.

— Арадуудай агуухэ вождь Иосиф Виссарионович Сталиние аймагай ажалшад өөрынгөө түрүүшын кандидат болгон дэбжүүлээ, — гэжэ нүхэр Николаевай мэдээсэхэдэнь, тэндэ байгшад хүл дээрээ бодожо альгаташабад.

Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой хамтын суглаае Яков Гаврилович Батышев нээгээ. Колхознигууд хадаа советскэ арадай түрүүшын кандидат Иосиф Виссарионович Сталиние, тэрээнэй ойрын соратник Вячеслав Михайлович Молотовые хүндэлэн хүл дээрээ бодоод, үни удаан альгаташаба. Сталинда зорюулһан «Ура» хашхаралдаан клуб соо ханхинана.

70 наһатай колхозник Степан Григорьевич Викторов иигэжэ мэдүүлээ:

—Иосиф Виссарионович Сталин— манай нагадэхи кандидат мүн. Энэ дурадхалые би үнэн зүрхэнһөө һайшаанаб. Тиигээд, үшөө нэгэ дурадхалтай байнаб. Трофим Дорофеевич Сычевые бага наһанһаань хойшо мэдэнэб. Энэ хадаа өөрынгөө колхоздо үнэн сэхэ ажалаараа шалгарһан хүн, колхозоо тон зүбөөр хүтэлбэрилдэг. Тиимэһээ нүхэр Сычевые СССР-эй Верховно Соведэй депуталта кандидат болгон дэбжүүлхэ дурадхалые дэмжэнэб, — гэбэ.

Удаань үгэ хэлэһэн колхознигууд нүхэр Викторовай дурадхалые һайшаагаа.

Кяхтын колхознигуудай хүсэл зориг

[illegible]ХТА. (Телефоноор абтаба). [illegible]иин 6-да «Улаан-Табангут» [illegible]ой колхознигуудай хам[illegible] суглаан болобо. Колхозой [illegible] даагша нүхэр Б. Доржиев [illegible]-эй Верховно Соведэй депу[illegible] һунгуулиин № 443 Кяхтын [illegible]һоо агуухэ Сталинай кан[illegible]турые дэбжүүлхые дурадха[illegible]. Энэ дурадхалые суглаанда [illegible]агшад нэгэн дуугаар дэм[illegible]

[illegible]ань БМАССР-эй Верховно [illegible]эй депутат, колхозой суута [illegible]он нүхэр Ц. Ж. Аюшеева, [illegible]ник нүхэр Ц. Сахьянов гэг[illegible] хэлэжэ, Сүхын арһанай [illegible]ой коллективээр Националь[illegible]нуудай Соведэй депутадта [illegible]дадаар дэбжүүлэгдэһэн Хо[illegible] Намсараевич Намсараевай [illegible]датурые дэмжэхэ гэһэн ду[illegible] оруулба. Энэ дурадха[illegible] сугларагшад бултадаа һай[illegible]а.

[illegible]хозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Б. Мункуев Союзай Соведэй депутадта кандидадаар Георгий Максимилианович Маленковой кандидатурые дэбжүүлбэ. Нүхэр Н. Гомбожапов ба бусад энэ дурадхалыень халуунаар дэмжэбэд.

Сүхын арһанай заводой коллективээр Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Соломон Матвеевич Ивановой кандидатурые суглаанда хабаадагшад бултадаа халуунаар һайшаан дэмжээ.

* * *

Аймагай бүхы колхозуудта хамтын суглаанууд боложо, СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар Сүхын заводой коллективэй дэбжүүлһэн Хоца Намсараевич Намсараевай, Соломон Матвеевич Ивановой кандидатуранууд халуунаар дэмжэгдэбэ.

Һунгалтанууд ба профсоюзуудай зорилгонууд

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта манай ороной бүхы ажалшад ажахын ба политическэ угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр бэлэдхэжэ байна. **Энэ үдэрые үйлэдбэриин шэнэ шэнэ амжалтануудаар угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөн хаа хаанагүй дэлгэрэнхэй.**

Советскэ Союзайнгаа бүхы арадуудтай хамта манай республикын ажалшад СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсана. Республикын промышленностиин, транспортын, МТС ба совхозуудай бүхы хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байна.

Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой, мяха-консервын комбинадай коллективууд, Галуута-Нуурай шахтёрнууд, Улан-Удын түмэрзамайхид ба бусад һунгалтануудай үдэрые үйлэдбэриин эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтаха патриотическа хүдэлөөе үүсхэгшэдэй тоодо оролсоно.

Ганцахан паровозо-вагонно заводто 2200 хүдэлмэришэд стахановска вахтада жагсаад, ажаллажа байна. Энэ заводой 6 мянга гаран хүдэлмэришэд СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ мүрысэнэ. Тэндэ түрүүшүүлэй тоо улам олошорно. Рессорщик Анисенко, слесарь Попов, түмэршэ дархан Цырендоржиев, фрезеровщик Сентюхин ба бусад үдэр бүридэ 2—5 нормо дүүргэдэг байна.

Улан-Удэ станциин паровозно депогой машинистнуудай бригаданууд һунгалтануудай хүндэлэлдэ абаһан социалистическэ уялгаяа һайнаар дүүргэжэ байна. Хүндэ ашаа тээһэн составуудые жолоододог машинистнууд хэдэн зуугаад тонно шулуун нүүрһэ арбилаа. Паровозуудай миин зогсохо ябадал үсөөрүүлэгдэнэ, ашаа шэрэлгэ хурдадхагдажа байна. Механизированнэ шэлэй заводой коллектив квартальна түсэбөө мартын 20 хүрэтэр дүүргэхэ ба түсэбэйнгөө дээдэ тээ 100 мянган квадратна метр шэл үгэхэ гэһэн социалистическа уялгаяа бэелүүлжэ байна. Тэндэ шэл отологшод нүхэд Яптуев, Гармышев, Измайлов, фуркистнууд—мастернууд Кисенков, Аксенович болон бусад өөһэдынгөө халаан соо түсэбтэ даалгабарияа 150—200 процент дүүргэнэ.

Республикын машинно-тракторна станцинуудай коллективүүд хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэрие саг болзор соонь дүүргэхэ, тракторнууд ба хүдөө ажахын машинануудай заһабариин шанарые эрид һайжаруулха гэһэн уялгануудые абаа. Түрүү МТС-үүдэй коллективүүд мүнөө тэрэнээ бэелүүлжэ эхилээ.

Манай республикын промышленностиин, транспортын түрүү предприятинуудай жэшээ дээрэһээ харахада, тэдэнэр өөһэдынгөө эхилһэн хэрэгтэ хододоо үнэн сэхэ байдаг ба дүүргэдэг байна. Мүнөө республикын предприятинууд хадаа үйлэдбэриин талаар доторойнгоо бүхы резервүүдые элирүүлжэ, бүримүһэн ашаглахын түлөө тэмсэл ябуулна.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлтэй дашарамдуулагдаһан ажалай хүсэтэ хүдэлөөн хадаа социалистическэ мүрысөөе бодотоор, тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ эрилтые ажахын ба профсоюзна организацинуудай урда табина. Хүдэлмэришэдые ба албахаагшадые социалистическэ мүрысөөндэ хабаадуулхаһаа гадна, мүн мүрысөөндэ ороходоо абаһан уялгануудаа тэдэнэй дүүргэхэ ябадалдань бодото туһаламжа үзүүлхэ, түрүү стахановецуудай ажалай дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Һунгуулиин кампани хадаа эгээл үргэн ехэ политическэ кампани мүн. Энэ хадаа бүхы ажалшадые тон эдэбхитэйгээр олониитын ажабайдалда хабаадуулна. Тиимэдэ олониитэ ажалшадай организаци болохо профсоюзууд хадаа һунгуулиин кампаниин үедэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Профсоюзууд партийна организацинуудай хүтэлбэри доро һунгуулиин кампаниин үе соо агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрие үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилготой.

Профсоюзна организацинууд болбол бүхы хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэрие үргэнөөр дэлгэрүүлгые эмхидхэхэ, һунгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха агитаторнуудые ба пропагандистнуудые предприятинуудай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, багшанарай, врачуудай ба профсоюзна эдэбхитэдэй дундаһаа, бэлэдхэлтэй хүдэлмэришэд ба албахаагшадай дундаһаа шэлэн олохо ёһотой гэжэ ВЦСПС өөрынгөө тогтоол соо заaһан байна. Профсоюзна областной, районно, фабрично-заводской комитедүүд болбол СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлгэдэ ба үнгэргэлгэдэ тон ехэ эдэбхи гаргаха ёһотой гэжэ һаяхан үнгэргэгдэһэн профсоюзуудай областной Соведэй IV пленум шиидхээ.

Профсоюзна организаци бүхэнэй уялга хадаа һунгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрие идейнэ үндэр хэмжээндэ ябуулха, тиихэдээ промышленна, транспортна предприятинуудай, МТС ба совхозуудай урда табигдаһан ажахын ба политическэ зорилгонуудтай нигтаар холболдуулан ябуулха хэрэг болоно.

Һунгалтануудта бэлэдхэлэй бүхы үе соохи профсоюзна организацинуудай ябуулха ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэринүүд хадаа СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудые амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ, манай ажалшадай политическа ба культурна мэдэрэлэй хэмжээе дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаһан байха зэргэтэй. Ушарынь, «социалистическэ малэрэл хадаа советскэ обществын урагшаа лабшаха хүдэлөөе хурдадхадаг, тэрээнэй хүсэ шадалай ашэ үндэһые арбидхадаг байна». (А. Жданов).

СССР-эй Конституциие ба советскэ һунгуулиин хуулиие ажалшан арадта гүнзэгыгөөр ойлгуулхатаяа хамта, профсоюзна организацинууд болбол коммунистнуудай ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудые СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта нэгэн дуугаар һунгахын түлөө агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрие ябуулха шухала зорилготой байна. Агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэринүүдые һайжаруулхатаяа хамта, арад зоной ажабайдалай эрилтэнүүдтэ хойрогоор хандадаг зарим хүдэлмэрилэгшэд тушаа, хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилдэг ажахын органууд тушаа шанга хэмжээнүүдые абаха шухала.

Бүтээһэн ажалай дүнгүүдые гаргажа байһан суглаанууд дээгүүр, мүн агитаторнуудай хөөрэлдөө хэжэ байха үедэ һунгагшад хадаа предприятинуудай, эмхи зургаануудай зарим һалбаринуудта байгаа дутуу дунлануудые шүүмжэлэн элирүүлдэг байна. Тиимэһээнь тэдэ дутуу дунлануудые элирүүлһэн шүүмжэлэлнүүдтэ ехэ анхаралтайгаар хандаха шухала, профсоюзна организацинууд ба тэрээнэй агитаторнууд хадаа партийна, советскэ организацинуудай туһаламжаар элирүүлэгдэһэн дутуу дунлануудые дары усадхаха хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Культурно-гэгээрэлэй хэрэгые эрхилхэ эмхи зургаануудай зорилго угаа ехэ. Клубууд, улаан булангууд, библиотекэнүүд мүнөө үедэ сэбэр зохидоор түхеэрэгдэжэ, өөһэдынгөө бүхы ажалые һунгуулиин кампаниие амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ зорюулһан байха зэргэтэй. Эндэ һунгагшадта зорюулһан лекцинүүдые уншаха, элидхэлнүүдые хэлэхэ ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ, клуб, улаан булан бүхэниие һунгагшадай культурын, гэгээрэлэй гуламта болгохо хэрэгтэй.

Профсоюзна библиотекэнүүдэй хүдэлмэришэдэй урда хүндэтэй зорилгонууд табигданхай. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэ бүхэн һунгуулиин литературануудые һунгагшадай дунда үргэнөөр тарааха ба өөһэдынгөө уншагшадай дунда ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэрие ябуулха ёһотой. Профсоюзна киносетинүүд өөһэдынгөө ажалые эрид һайжаруулжа, советскэ арадай агуухэ илалтануудые харуулһан кинокартинануудые һунгагшадай дунда саг үргэлжэ харуулжа байхань шухала.

Профсоюзууд хадаа уранһайханай самодеятельностиин коллективүүдэй хүдэлмэрие үргэдүүлхэ ёһотой. Тэдэнэр болбол ганцахан лэ клуб, улаан булангуудта наада харуулха бэшэ, харин хамтын байра, цех, агитпунктнуудта наада табиха зэргэтэй.

Тиихэдэ, һунгагшадые культурнаар хангаха тушаа оролдолго гаргаха шухала. Хүүгэдэй комнато, утреннигүүд болон киносеанснуудые эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Советскэ арад болбол Ленин—Сталинай агуухэ партие тойрон нигтаар жагсажа, СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудые угтажа ябана. Һунгалтануудта бэлэдхэл ба тэрээниие үнгэргэлгэ хадаа советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэлые коммунизмын илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ агуухэ Сталин багшадаа манай Эхэ ороной бүхы ажалшадай инаг дуратай, үнэн сэхэ байһаниие үшөө дахин харуулха байна.

М. Могнонов, профсоюзуудай Бурят-Монголой областной Соведэй түрүүлэгшэ.

[illegible]эй б[illegible]хиһээ 53 процент дээшэ бай[illegible]жэ 1949 ондо СССР-эй ара[illegible] ажахые һэргээн бодхоохо ба [illegible]эхэ гүрэнэй түсэбэй дүүр[illegible] дүнгүүд тухай СССР-эй [illegible]эй мэдээсэлнүүдһээ харагда[illegible]949 оной һүүл багта манай [illegible]шленность хадаа 1950 ондо, [illegible] һүүлэй табанжэлэй һүүл[illegible] ондо, табанжэлэй түсэбөөр [illegible]гдоһон хэмжээе валова [illegible]укци гаргалгаар үлүүлэн га[illegible]

[illegible]йн промышленна продук[illegible] СССР-эй эзэлһэн удельна [illegible]эн ниилээд ехэ болоо. Энээнэй [illegible] промышленностиин валова [illegible]укцяар ба үйлэдбэриин тон [illegible] һалбаринууд болгошо шэ[illegible] шудхалга, булад шудхалга, [illegible] нүүрһэ малталга, электро[illegible] гаргалга, трактор, ком[illegible] ашаанай машинануудые ба [illegible] үйлэдбэрилгөөр Советскэ [illegible] мүнөө үедэ дэлхэй дээрэ [illegible]охи һуури эзэлнэ.

[illegible]алистическэ хүдөө ажахын [illegible]ад гайхамшаг ехэ амжал[illegible]дые туйлаа. Социалистичес[illegible]өө ажахын валова продук[illegible]ынгөө 1949 ондо дайнай [illegible] тээхи 1940 оной хэмжээе [illegible]элээ. Ороһото культура[illegible] валова ургасань 7,6 мил[illegible]нууд боложо, сэрэгэй урда [illegible]940 оной хэмжээе үлүүбшэл[illegible] 5 жэлэй һүүлшын жэлдэ [illegible]һоор табиглаһан хэмжээн[illegible] хүрэһэн байна. Ниитын [illegible]эмэтэ малажалай талаар [illegible] амжалтанууд мүн лэ [illegible] ехэ. Мүнөө үедэ колхо[illegible]най урда тээхи 1940 ондо [illegible] бүри олон малтай болоо. [illegible] байгуулгын агуухэ сталинска программын шухала хубинуудай нэгэниинь болоһон байгаалиие шэнэлэн байгуулгын асари ехэ түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна.

Оромнай карточна системые үгы болголгын урда тээхэнэ байна, үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдэй үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ, бүхы эд бараануудай үнэ сэнгые химдадхажа, олониитэ зоной ажабайдалые һайжаруулха ябадалда онсо ехэ анхарал хандуулагдаха байна гэжэ нүхэр Сталин 1946 оной февралиин 9-дэ халэһан үгэ соогоо заагааһан.

Ямар эрид шууд ба ямар ехэ амжалтатайгаар эдэ зорилгонуудай бэелүүлэгдэһэниие советскэ хүнүүд мэдэнэ. Эсэстэ, арадай ажахын хэлбэришэгүйгөөр хүгжэхэтэй хамта манай арадай материальна тэниглэн байдалшье һайжарна. Советска Союзай национальна олзонь жэлһээ жэлдэ ургана. Национальна олзо 1949 ондо 1940 оной олзоһоо 36 процентээр үлүүбшэлээ. Манай социалистическа орон дотор бүхы национальна олзо доходые советскэ гүрэн, ажалшад өөһэдөө абажа байдаг. 1949 ондо нэгэ хүдэлмэришэндэ хүртэхэзэр абаад үзэбэл хүдэлмэришэд ба албахаагшадай олзо доходынь 1940 онойхидо орхолоо 24 процентээр ехэ болоһон байгаа. Хүдөө ажахыда хүдэлмэрилжэ байһан нэгэ хүндэ хүртэхээр абаад үзэбэл тараашахай олзо доходынь 1940 онойхидо оноодоо 30 процентээр ехэ болоһон байгаа. Улад зоной олзо доходой ургал, тэнь бүхы зүйлэй эд бараануудые худалдан абаха ябадалай тон ехээр ургаһанда харагдана. Арад зоной хэрэглэл гол шухала эд бараагаар дайнай урда тээхи хэмжээндэ хүрэһэн, зарим эд бараагаар энэ хэмжээе үлүүлһэн байха юм.

Культурна байгуулалтын талаар, наука ба искусствынгаа хүгжэлтөөр манай орон асари ехэ амжалтануудые туйлаа. Социализмын тон ехэ туйлалтануудай нэгэниинь гахэдэ, арадай советскэ интеллигенциие, техникые шудалһан олон тоото дүй дүршэлтэнэй кадрнуудые бии болгон хүмүүжүүлгэ, хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно тараашадай культурна хэмжээнэй хүсэ ехатэ дэбжэлтэ мүн болоно.

«Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр үни удаан үргэлжэлһэн экономическа уналта СССР-тэ заатагүй болохо юм гэжэ капиталистическэ лагерьһаа манай лайсадай хэлэһэн байбашье һаань, манай орон дайнай ба дайсанай эзэмдэлгын хүшэр хүндэ хойшолонгуудые амжалтатайгаар үсадхажа байна, арадай ажахын бүхы талын хүгжэлтын дэбжэлтые бэелүүлжэ байна...» (В. М. Молотов. «Сталин ба сталинска хүтэлбэри»).

Советскэ олониитын ба гүрэнэй байгуулалтын айхабтар ехэ булюу байһаниинь элэ тон ехэ түүхэтэ амжалтанууд дотор шэнэ хүсэтэйгөөр харагдаа. Советскэ арадай зохёон байгуулхы, баатарлиг ажал манай бүхы амжалтануудай үндэһэ һууринь болоо. Бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөнэй асари ехэ далайса соонь город ба деревниин ажалшадай патриотизм бэелүүлэгдэнэ, тэдэнэй социалистическэ ушар ёһо мэдэлгын улам ехэ болоһониинь харагдана.

Дайнай урда тээхи хэмжээе үлүүбшэлэн манай советскэ экономикын хэлбэришэгүйгөөр урагшаа дабшажа ябахадань, харин «Маршаллай түсэбөөр» богоолшологдоһон Европын буржуазна оронуудай **промышленностьшье, хүдөө ажахышье** дайнай урда тээхи хэмжээндэ хүрөөгүй. Капиталистическэ оронуудай экономико шэнэ экономическа кризис руу улам түргэнөөр һолжорон орожо байна. Имагтал нэгэ жэл соо — 1948 оной октябрьһаа 1949 оной октябрь хүрэтэр — Америкын Холбоото Штадуудта промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 22 процентээр доошолоо. Капиталистическэ оронуудта ажалшадай материальна ажабайдал улам улам муудажа байна, бодото салин хүлһэн доошоржо, олониитэ арад зон айхабтар түргөөр үгыржэ байна. Ажалгүйдэлгэ ургана. Мүнөө капиталистическэ оронуудта оройдоо хүдэлмэригүй ба хүдэлмэригүй шахуу хүнүүдэй тоонь 40 миллионһоо дээшэ болоо, эдэнэй тоодо 14 миллион үлүүтэйнь Америкын Холбоото Штадууд соо тоологдоно.

Советскэ арадай туйлаһан бүхэдэлхэйн - түүхэтэ амжалтанууд Эхэ оронойнгоо түлөө, агуухэ большевистскэ партиингаа түлөө, вождь, багша ба эсэгэ нүхэр Сталинайнгаа түлөө омогорхоһон тон ехэ патриотическа омогорхолой мэдэрэл советскэ хүнүүдтэ түрүүлнэ. Зүгөөр нүхэр Сталинай хүмүүжүүлһэн советскэ хүнүүд бэеэрхэдэг, һанаагаа амаржадаг зантшалгүй юм. Манай советскэ социалистическа ажахы хадаа үшөө холо ашаглагдаагүй ехэнүүд дотоодын нөөсэ баялигтай юм, энэнь элирүүлэгдэжэ, коммунистическэ байгуулалтын аша туһада хэрэглэгдэхэ ёһотой ба хэрэглэгдэхэшье байна гэжэ советскэ хүнүүд һайн мэдэнэ.

Советскэ арад болбол ажалай шэнэ амжалтануудые туйлаха гүйсэд зоригтойгоор СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудые угтажа байна. Нүхэр Сталинай һургадаг ёһоор, манай урагшаа дабшалтын үндэһэ һууринь — хуушан, хосоржо байһан юумэндэ эсэргүү, шэнэ, бии боложо байһан юумэнэй түлөө тэмсэл мүн. Ороной урда байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэ, большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые дэлгэрүүлхэтэй таһаршагүй холбоотой юм гэжэ советскэ хүнүүд мэдэнэ.

Һунгалтын кампаниин үедэ олониитэ зоной улам ургаһан политическэ эдэбхи болбол саашадаа манай урагшаа дабшалтада һаад түбэг ушаруулжа байһан юумые зайлуулха ябадалда оло-миллион һунгагшадай бүхы хүсэе элсүүлхэ байһанай бодото гэршэнь мүн болоно.

СССР-эй Верховно Соведтэ үнгэрһэн сагта һунгаһан һунгалтануудта коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой толотомо амжалтанууд хадаа большевистскэ партиин политикые арад зон һайшаана, тэрээндэ заха хизааргүй ехээр этигэнэ гэжэ айхабтар элп тодоор харуулһан байха юм.

Хэрэгые хайшань хүтэлхые парти мэдэдэг ба тэрээниие амжалтатайгаар хүтэлдэг гэжэ үнгэрһэн дүрбэн жэлнүүдэй илалта түгэс гайхамшагта дүнгүүд дахин дахин харуулна. Мартын 12-ой үдэр СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай үдэр хадаа коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой шэнэ түгэс илалта болохо байһандань ажаг һэжэггүй. Һунгалтанууд болбол большевистскэ партидаа советскэ арад зоной гүн ехэ этигэл найдабариие бүхы дэлхэйн урда дахин харуулха байна. Большевистскэ партиин политикань советскэ байгуулалтын шухалые шухала үндэһэ һууринь мүн.

Манай агуухэ вождь хадаа СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаһан үнгэрһэн жэлнүүдэй һунгалтануудтал адли, мүнөөшье арадай — түрүүшын кандидат болгон нэрлэгдээ, большевистскэ партида, агуухэ Сталиндаа арад зоной инаг дуратай ба үнэн сэхэ байһаниинь эндэ гүйсэд тодоор харагдаа.

Иосиф Виссарионович Сталинай кандидатурые СССР-эй Верховно Соведтэ тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр дэбжүүлгэ хадаа советскэ обществын морально-политическа нэгэдэлэй Ленин — Сталинай партида арад зоной инаг дуратай ба үнэн шударгуу байһанай, коммунизмын агуухэ хэрэгтэ тэрээнэй үнэн сэхэ байһанай хүсэн түгэс демонстраци мүн.

П. Гапочка.

КРИТИКЭ БА БИБЛИОГРАФИ

ИДЕЙНЭ УДХАГҮЙ ПЬЕСЭ

«Драматическа театрнуудай репертуар тухай ба тэрээниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тогтоол соогоо ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол советскэ общество тухай, советскэ хүнүүд тухай, тэдэнэй хүмүүжэл ба шэн габьята ажал тухай удха һайнтай, уранһайханай зохёолнуудые, пьесэнүүдые бэшэхыень уранзохёолшолые уряалһан байна. Энэ тогтоолой толилогдоһон сагһаань хойшо гурба үлүүгэй жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо манай Бурят-Монголой уранзохёолшод мүнөө үеын байдалай темэдэ удхаар һайн хэдэ хэдэн пьесэнүүдые бэшэжэ, эдэнь манай театрнуудта табигдаһан ба олонитын зүгһөө һайшаагдаһан байна. Иимэ пьесэнүүдэй тоодо Х. Намсараевай «Жаргалай түлхюур», Н. Балданогой «Баян гол» гэхэ мэтэд оролсоно. Мүн нэгэ акттай олохон пьесэнүүд бэшэгдээд, уранһайханай самодеятельностиин коллективүүдтэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Һая бэшэжэ эхилһэн Ц. Шагжин, А. Арсаланов, Д. Батожапов гэгшэдэй зохёолнууд нэгэ акттай пьесэнүүдэй дунда бии. Шэнэ авторнуудай бии боложо байһыень али болохоор амаршалха, һайшааха хэрэгтэй. Тиихэтэй хамта, эдэ залуу бэшэгшэдэй зохёолнуудта анхаралтайгаар хандаха, зохёолойнь һайн талануудые тэмдэглэхэ зуураа, мүн дутуу дунда зүйлнүүдыень, алдуу эндүүнүүдые зүбөөр элирүүлэн, сэхэ хэлэжэ үгэхэ шухала. Энэ хадаа илангаяа юун дээрэһээ шухала байнаб гэхэдэ, зарим залуу бэшэгшэд өөһэдынгөө зохёолнуудта харюусалга багатайгаар хандана, идейнэ удхаараа, уранһайханайнгаа формоор зохёолойнгоо бүрин түгэлдэр байха тухайнь, мүнөө үеын үндэр эрилтэнүүдтэ гүйсэдөөр харюусаха тухайнь һаналаа табинагүй.

Республикын колхозууд, предприятинууд болон эмхи зургаануудай уранһайханай самодеятельностиин коллективүүдтэ нэгэ акттай багахан пьесэнүүд ехэ хэрэгтэй. Тиимэһээ, иимэ пьесэнүүдэй бии боломсоор, тус коллективүүд өөһэдынгөө хүсөөр тэдээниие бэлэдхээд, ажалшадта харуулдаг байна. Эдэ пьесэнүүд багахануудшье һаа, удхаараа гүнзэгы, уран хурса байха, драматическа зохёолнуудай ямар гүн ехэ удхатай байха тушаань ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол соо заагдаһан эрилтэнүүдтэ тэрэшэлэн бүрин харюусаха ёһотой.

Теэд, нэгэ акттай багахан пьесэдэ эрилтэ багатайгаар хандадаг, идейнэ удхаараа муу, уранһайханайнгаа формоор ахир, «түүхэй» пьесэ авторай бэшээшье һаань, хүдөө нютагуудта хамаагүй эльгээжэрхидэг ушарнууд хаа-яа үшөөл үзэгдэһөөр. Энээниие баримталхын тулада Д. Батожапов, Ч. Генинов хоёрой бэшэһэн «Танигдаагүй хүн» гэжэ нэгэ акттай комеди тухай хөөрэжэ үгэе.

Советскэ комедиин шухала удхашанартай байһанниинь мэдээжэ. Бусад бусад жанрын зохёолнууд мэтэ, комеди хадаа идейнэ гүнзэгы удхатай, үгэ найруулгынгаа талаар илангаяа хурса, советскэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хүсэ ехэтэ зэбсэг мүн. Тиихэтээ хамта комеди онсо илгаатай юм. Тэрэнь юуб гэхэдэ, комеди хадаа муу муухай юумэнүүдые гү, али дутуу дунда зүйлнүүдые элишэлэн, хатуу шангаар, хорон хурсаар шоглодог, сатирическа хэлбэри маягтай, мүн баһа дутуунуудые элишэлэн, элиг зугаа, энеэдэ наада гарадаг, юмористическа хэлбэри маягтай байдаг бшуу. Алишье ушарта комеди болбол советскэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ гэһэн зорилготой.

Д. Батожапов, Ч. Генинов гэгшэд советскэ комедиин зорилгые, онсо илгааень ойлгоогүй хэбэртэй. Эдэнэр өөһэдынгөө зохёолой идейнэ удхаараа һайн байха тухайнь гүнзэгыгөөр бодонгүй, харин яажашье һаа, юуншье болог, энеэдэ гаргаха гэжэ хүсэһэн байха юм.

Энэ «комедиин» «удха» тухайнь хуряангыгаар хэлэхэдэ иимэ.

Дулма хүгшэн Люба басагантаяа хамта городто һуудаг, «культурна айлайхи» юм гэжэ хэлэгдэнэ. Энэ айлайда Максар гэжэ нэрэтэй «танигдаагүй хүн» Ахын аймагһаа орожо ерэхэ юм. Максарые милиционер арестовалжа абаашаһан аад, хожомынь табина. Тиигээд лэ дүүрээ, ондоо болоһон юумэ байхагүй.

Теэд миил иигээд дүүргэжэрхёо һаа, «һонигүй» байха гэжэ бодоод, авторнууд өөһэдынгөө һанаанһаа элдэбын гэнтын ушаралнуудые таамагаар «зохёохо», энээнээ «һонирхолтой» болгохо гэжэ ехээр оролдохо юм. Тиигэжэ байһаар, манай мүнөө үеын байдалые, советскэ хүнүүдэй шэнжэ шанарые тон буруугаар харуулна. Энэнь советскэ хүнүүдые наада бариһан, доромжолһон удхатай болоно.

Энеэдэ гаргаха гэһэн зорилготойгоор авторнуудай «зохёоһон ушарнуудые» хаража үзэе.

Дулма хүгшэнэйдэ Максарай һаяхан ороод байһан эгээл энэ үедэ, паспорт шалгаха гэһэн милиционер баһа тэрэ хүгшэнэйдэ орожо ерэбэ. Тиихэдэнь Максар паспортгүй байжа байба. Максарые милиционер арестовалаад абаашаба. Максарай мартаһан мешогые Дулма хүгшэнэй уудалжа үзэхэдэ, тэрээн соонь «хүнэй тархи», «наган» хоёр байжа байха юм. Дулма хүгшэн айхын ехээр айгаад: «Пэй! хүнэй тархил! Хүнэй тархи» гэжэ байжа хэдэн дахин хэмгүй шангаар хашхарна. Саашадаа Дулма хүгшэн болбол «зай даа хэрэг дүүрээ... Иигээд лэ гай тодхортоо оробо ха юм бибди даа, халагнишье халаг!» — гэжэ гэмшэхын ехээр гэмшэнэ.

Эхынгээ иигэжэ хашхаржа байтар Люба басаганиинь орожо ерэбэ. Тэрээниие харамсаараа, баһал ехээр бахардажа, «Хүнэй тархи!.. Ой-ой! Юу хараба гээшэбиб», — гэжэ Люба басаган һүхирнэ.

Үнэхөөрөөшье, иимэ пьесые хүнүүдэй табижа байхые хараа һаа, ушарыень ойлгоогүй зарим хүнэй муурэжа унахаар хэбэртэй.

Үнэн ушарынь пьесын эгээл эсэстэ элирнэ. Максар хадаа «самодеятельностиин конкурсда нүхэдөөрөө ерэжэ ябатараа, хамтаараа билет абалгын болоходонь, билет абахыень паспортаа үгөөд, нүхэдһөө гээгдэшэһэн» хүн байба. «Хүнэй тархи» гэдэгынь «болохоо байһан концертдээ үмдөөд, танцовалха гэһэн арзагар шүдэтэй масканъ» (багынь) байба. Мүн «наган» гээшэнь зүжэг наададанда хэрэгтэй болохо бутафориин буу байһан байгаа.

Энэ пьесэ манай мүнөө үеын ажабайдалые, манай советскэ хүнүүдэй ажал хүдэлмэри, абари зан болон шэнжэ шанарые хэр зүбөөр тодорхойлно гээшэб гэжэ хараад үзэе.

Советскэ искусствын гол темэнь социалистическа ажал хүдэлмэри мүн. Зохёол бүхэнэй сюжедынь тэрэнэй геройнуудай хүдэлмэри, ажал-ябуулга дээрэһээ үндэһэлэн гарадаг. Сюжет хадаа ажал хүдэлмэри хэжэ байһан, тэмсэл ябуулжа байһан, бэрхэшээлнүүдые дабажа байһан хүнүүдэй хүмүүжэн хатуужалга ба ургалтые тодорхойлһон түүхэ гээшэ гэжэ А. М. Горький заагһан байна.

Д. Батожапов, Ч. Генинов хоёрой бэшэһэн «комедиин» геройнуудай хэжэ байһан ажал хүдэлмэринь оройдоошье харагданагүй. Гол геройнь Максар хэбэртэй. Теэд энэнь үнэхөөрөөшье «танигдаагүй хүн» зангаараал үлэшэнэ. Максар хаана юу хэжэ ябаһан, ямар хүн юм, мэдэгдэхэ юумэ байхагүй.

Дулма хүгшэн городто һуудаг «культурна айлай» эзэн эхэнэр гэжэ пьесын эхиндэ хэлэгдэнэ. Теэд үнэн дээрээ Дулма болбол урдын эгээл утли харанхы хүгшэдэй нэгэн байһыень авторнууд элеэр тэмдэглэнэ. Юуб гэхэдэ, Дулма хүгшэн городто һуудаг культурна эхэнэр аад, нааданай баг, нааданай буу гэхэ мэтын юрын зүйлнүүдые огто мэдэхэгүй байба. Тэрэшэлэн Ахын аймаг тухай Дулма хүгшэн оройдоошье дуулаагүй, харин ехэ гайхаһан янзатайгаар «Аха гээшэмнай хэр холо юм бэ?» гэжэ Максарһаа асууха юм. Ахын аймагай «орьёл хабсагай сарьдагуудай оройгоор» ябаһан тухайгаа Максарай хөөрэхэдэнь, «ай, хөөрхэй! Хүбүүн наһаараа аймшагтай юумэ хөөрэнэш. Ай бурхан! Бү хэлэл даа» — гэжэ Дулма хүгшэн гуйха юм.

Мүн советскэ залуухан басаган Люба хадаа уранһайханай самодеятельностьдэ хабаадалсадаг байсашье һаа, баһал эхэдээл адли, нааданай багые танингүйгөөр, «хүнэй тархи!... Ой-ой! Юу хараба гээшэбиб», — гээд, сошожо, хашхаржа байха юм.

Энээн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, авторнууд зорюута тиихэ гэжэ һанаашьегүй һаа, городто һууһан советскэ культурна хүнүүдые хардаһан болоно бшуу.

Гадна, Люба басаганай хэжэ байһан гол ажал хүдэлмэриншье огто харагданагүй. Зүгөөр, уранһайханай самодеятельностьдэ хабаадалсадаг тухайнь миил халта мүлтэ мүн хэлэгдэнэ.

Милиционерыешье авторнууд бүдүүлигээр харуулна. Нүхэдһөө хайшан гэжэ таһарһан тухайгаа, ямар хэрэгээр город ерэһэн тухайгаа Максарай хөөрэжэ үгөө һаань, Максарые милиционер арестовалхагүй байгаа бшуу. Максарые зорюута арестовалуулхын тулада авторнууд хадаа эдэ хоёр хүнүүдые хоорондонь «хөөрэлдүүлнэгүй». Тиин, авторнууд болбол советскэ хүнүүдэй хоорондохи хани харилсаае буруугаар тодорхойлно.

Пьесын геройнууд тухай ямар тобшолол хэгдэнэб гэхэдэ, эдэнэр бултадаа үнэхөөрөө «танигдаагүй хүнүүд» байха юм. Манай советскэ орон дотор иимэ «танигдаагүй хүнүүд» байхагүй.

Тиимэ болохолоороо, «Танигдаагүй хүн» гэжэ комеди идейнэ удхаараа огто таарахагүй пьесэ байһаниинь элирнэ.

Гэбэшье, искусствонуудай хэрэгүүдые эрхилхэ управлениин дэргэдэхи репертком энэ пьесые бүри 1947 ондо баталжа абаһан байха юм. Тиимэ дээрэһээ энэ пьесэ республикын колхозуудай самодеятельностиин коллективүүдтэ үшөө табигдажа байһаар.

Энээнэй түлөө авторнуудтай хамта репертком харюусаха ёһотой.

Уранһайханай самодеятельностиин харалга

ЗАКАМЕН. Уранһайханай самодеятельностиин коллективүүдэй харалгада аймагай солото дуушад, үльгэршэд, хүгжэмшэд, хууршад ба бусад олсороо хабаадалсаба. Аймагай центрын культурын байшан эдэ үдэрнүүдтэ хододоо шахуу хүн зоноор дүүрэн байгаа.

Улекчинэй сомоной хүдөөгэй клубай самодеятельностиин программань илангаяа дэлгэрэнгы ба гүнзэгы удхатай байгаа. Тус клубые даагша Б. Д. Дармаин, уранһайханайнь хүтэлбэрилэгшэ Ц. Д. Сагаев, Улекчинэй долоон жэлэй һургуулиин багша Д. Ж. Дагбаев, колхозой правлениин түрүүлэгшэ Н. Г. Гончиков гэгшэд Хоца Намсараевай «Цыремпил» гэжэ зохёолһоо отрывогуудые уншаһан, арадай дуунуудые амжалтатайгаар дуулаһан байха юм. Энэ коллектив харалга дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлээ.

Аймагай культурын байшангай коллектив (директорынь нүхэр И. Г. Фролов, уранһайханайнь хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Т. М. Ардонова) хоёрдохи һуури. Сагаан-Моринной уншалгын байшангай дэргэдэхи коллектив (хүтэлбэрилэгшэнь Р. Ц. Найданов) гурбадахи һуури эзэлбэ.

А. Плишкина.

* * *

ХОРИНСК. Аймагай колхозуудай, эмхи зургаануудай уранһайханай самодеятельностиин коллективүүдэй харалга дүүрэбэ. Анаагай ба Хориин уншалгын байшангуудай, аймагай культурын байшангай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой уранһайханай коллективүүд һайн номернуудые харуулаа. Харалгада аймагай центрын 200 гаран хүнүүд хабаадалсаа.

Хориин уншалгын байшангай коллективэй гэшүүн Чимитцу Митыпова «Ужам бурят орон», «Урда уула» гэжэ ба бусад дуунуудые шадамар бэрхээр дуулаа. Мүн Анаагай уншалгын байшангай коллективэй гэшүүн Сандак Санжиев бурят-монгол арадай дуунуудые онсо һайнаар дуулаһанаараа шалгарба.

Тэрэшэлэн уранһайханай уншалгаар Д. Цыренова, Бадмаева гэгшэд илгараа.

Харалгада хабаадалсаһан 12 хүнүүдтэ эрхим амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө мүнгэн шан ба грамотанууд барюулагдаба.

А. Агильдин.

* * *

ХЭЖЭНГЭ. Һаяхан аймагай культурын байшан соо уранһайханай самодеятельностиин харалга болобо.

Хамтадаа уранһайханай 8 коллективүүд харалгада хабаадалсаһан байна.

Хэжэнгын уншалгын байшангай коллективэй дууша Б. Бальжинимаева, арадай национальна хүгжэмэй инструментнүүд дээрэ наададаг Б. Шойдоров, Н. Шагдаров, 68 наһатай үльгэршэ Б. Цыбиков, уранһайханай литература уншагша Лидия Бороева, дууша Ц. Базарова гэгшэд харалга дээрэ түсгаар шалгарба.

Тус харалга дээрэ түрүү һуури эзэлһэн 10 гаран түрүүшүүл уранһайханай самодеятельностиин республиканска харалгада хабаадалсаха болоо. Гадна, эрхимүүд хадаа аймагай культурно-гэгээрэлэй таһагай зүгһөө грамотанууд та ба мүнгэн шангуудта хүртэбэ.

Ц. Жанчиков.

Румынида гүрэнэй шангууд тогтоогдобо

БУХАРЕСТ. Агууехэ национальна суглаанай президиум болбол Румынска арадай республикын гүрэнэй шангуудые бии болгохо тухай декрет гаргаба. Тэдэ шангууд хадаа социализм байгуулгада наука, литература болон искусствын талаар элитэ ехэ туйлалтануудай түлөө үгтэхэ байна.

Түмэр замай барилга

ПЕКИН. 1950 ондо Хитадай Арадай республика дотор 1339 хүүргэ шэнээр байгуулагдаха, 1274 километр түмэр зам заһабарилагдаха. 133 мянган телеграфна столбнууд зоогдохо ба Тяньшуй—Ланьчжоу ба Датун-Тангу гэжэ түмэр замай лининүүдтэ газарай шухала хүдэлмэри дүүргэгдэхэ байна.

Энэ жэлдэ 8.278 километр түмэр зам һэргээн байгуулагдахаар хараалагданхай.

Ургаса дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулга

БЕРЛИН. Германска демократическа республикын правительство хадаа ургасаар дайнай урда тээхи хэмжээе туйлаха тухай зүбшэн хэлсээд хуулиин проекттэйгээр Арадай сагзуурын палатада хандаха гэжэ шиидээ. 1950 оной арадай ажахын түсэбые дүүргэхэ ба зоной байдалые һайжаруулха хэрэгтэ тус проектын тон ехэ удхашанартайе хараадаа абахыень Арадай сагзуурын палатые гуйба.

Американска компартиин ударидагшадые үмөөрһэн адвокадуудай ба Деннисэй апелляци

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 8. (ТАСС). США-гэй компартиин национальна комитедэй секретарь Деннис ба компартиин ударидагшадай хэрэг тушаа сүүд дээрэ үмөөрһэн 5 адвокадууд хадаа «сүүдые доромжолһоной» түлөө гэжэ судья Мединын гаргаһан приговорнүүдые болюулха гуйлтатайгаар американска апелляционно сүүдтэ февралиин 6-да хандаба, Өөрыгөө өөрөө үмэглэһэн Деннисһээ гадна, элитэ адвокадууд Сейкер, Иссерман, Маккэйб, Крокетт ба Глэдстейн гэгшэдые янза бүриин болзороор түрмэдэ хааха гэжэ Медина сүүдлэһэн байгаа.

Компартиин ударидагшадай эрхэнүүдые эрид шууд хамгаалһан Деннис ба табан адвокадууд тушаа приговорнүүдые гаргахадаа дура зоригоороо ба хуули бусаар Мединын аашалһан тухай гэршэлһэн баримтануудые адвокадууд мэдүүлгэ соогоо дурдаба. Апелляционно сүүд хадаа тус хэрэгээр шиидхэбэри гаргалгые хойшолуулаа, мүн компартиин ударидагшадые үмөөрэгшэд ба Деннис тушаа Мединын гаргаһан приговорнүүдэй гүйсэдхэлые майн 2 хүрэтэр хойшолуулалсаба.

Шанхайда гоминдановска авиациин хорото шэнэ добтолго

ШАНХАЙ, февралиин 7. (ТАСС). Гоминдановецууд хадаа Шанхайда хорото шэнэ добтолго хэбэ. 18 самолёдууд, тэрэ тоодо «В—24» гэжэ американска 12 бомбардировщигууд город соо 60 гаран бомбо хаяа. Добтолгын болоһон ушарһаа ехэ хохидолнууд ба һандаралнууд тохёолдоо. Электростанци гэмтээгдээ. Тэрэнь городые электроэнергеэр хангахэ ябадалда һаад хэбэ. Даб дээрэхи мэдээнүүдэй ёһоор, 1000 гаран гэр һандаагдаа. Люкавань кварталда 200 гаран хүн алагдаһан ба 400 гаран хүн шархатаһан байна.

Гоминдановецуудай хорото шэнэ добтолгонь Шанхайн хүн зоной дунда гүнзэгы зэбүүрхэл үүдхэбэ.

Гоминдановецуудтай французска империалистнууд нүхэсэнэ

ПЕКИН, февралиин 8. (ТАСС). Хитад-вьетнамска хилэһээ абтаһан мэдээсэлые Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Вьетнамда французуудаар эзэлэгдэһэн районууд худар зугадажа ошогшо гоминдановска сэрэгүүдэй зариманиинь Гуаньси провинциин баруун-урдахи хилэ шадар гуримгүй байдал гаргахын тула, хитад-вьетнамска хилэ дамжан добтолго хэнэ.

Гуансийска фронтһоо абтаһан мэдээсэлэй ёһоор, январиин хахадта Вьетнамда французуудаар эзэлэгдэһэн районуудта байгаа гоминдановска сэрэгүүдэй зариманиинь французуудай дэмжэлгээр Гуаньси провинциин баруун-урда хубида байгаа Паньлэ пунктда добтолһон байна.

Һүүлэй хэдэн үдэрэй турша соо 7 мянган хүнтэй гоминдановска сэрэгүүд Вьетнамда французуудай эзэлһэн районуудһаа Гуаньси провинциин хилэ дабажа. Гуаньсиин баруун-урда талын Шуйксу гэжэ хүндые эзэлбэ.

Вьетнамай территори руу зугадаһан гоминдановска бүхы сэрэгүүд буу зэбсэгээ хуряагдаһан ба баригдаһан байгаа гэжэ французска хуулита кругууд нэгэтэ бэшэ мэдүүлһэн байна. Гэбэшье, нилээд һүүлэй үеын баримтанууд эдэ мэдүүлгэнүүдыень баталнагүй.

Декабриин 29-дэ гоминдановска 176-дахи дивизиин мянга гаран солдат Гуаньси провинцидахи Шуйкоу хүндын ба Лунчжоу пунктын дэргэдэхи райондо гуримгүй ябадалые гаргахын тула Вьетнамда французуудаар эзэлэгдэһэн районуудһаа Хитадай территори руу дахин ороһон байна. Шуйкоу хүндые ба Цзюдэ пунктые һая эзэлһэн ябадал хадаа Вьетнамда французуудаар хинагдадаг районууд худар зугадажа ошоһон гоминдановска сэрэгүүдэй үлэгдэлнүүд бүримүһэн буу зэбсэгээ хуряагдаһан ба баригдаһан байгаагүй юм гэжэ шэнээр гэршэлнэ.

Японско сэрэгэй гэмтэ этэгээд Исии лама нэрэтэйгээр хоргодоно

ШАНХАЙ, февралиин 8. (ТАСС). Бактериологическа дайнай гол эмхидхэгшэдэй ба үүдхэлшэдэй нэгэн, генерал-лейтенант байһан Исии декабриин 27-һоо хойшо гэртээ ерээгүй гэжэ Киодо Цусин агентство мэдээсэнэ. Тэрэнэй һамганай хэлэһэн ёһоор, Исии хадаа буддын дасангуудай нэгэн соо лама нэрэтэйгээр хоргодожо байна.

Финскэ сеймдэ

ХЕЛЬСИНКИ, февралиин 8. (ТАСС). ДСНФ-гэй депутадуудай группын дурадхаһан, газарай реформо тухай хуулиин проект үсэгэлдэр сеймдэ зүбшэн хэлсэгдээ. Хуулиин энэ проектнь баяшуулай газарһаа таһалан, газаргүй ба бага газартай таряашадта үгэхэ ябадалые хүнгэлхэхэ зорилготой. Сейм хадаа 108 голосоор хуулиин тэрэ проектые буруушааһан байна.

Американска сэрэгэй командованиие гитлеровскэ жэшээгээр шэнэдхэн эмхидхэхэ түсэб Гудериан зохёожо байна

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 7. (ТАСС). «Юнайтед стейтс ньюс энд уорлд рипорт» гэжэ журналай мэдээсэһэнэй ёһоор, Вашингтон хадаа дайнай үедэ американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиие шэнэдхэн эмхидхэхэ түсэб бэлэдхэхын ба сэрэгэй үеын германска түхэлтэйгөөр американска генеральна штабые байгуулхын тула, Гитлерэй эгээн дүтын хүнүүдэй нэгэн, сэрэгэй гэмтэ этэгээд Гудериание ашаглана. Журналай мэдээсэһэнэй ёһоор, Гудериан тиимэ түсэб зохёожо дүүргээ. Тэрэ түсэбыень мүнөө американска генералнууд шудалжа байна. Тэдэ генералнууд «ерээдүйн ямаршье дайнда захиргаанай орган болохо генеральна штабай хүдэлмэридэ тон ехэ удхашанар олгоно» гэжэ журнал бэшэнэ.

Сэрэгэй үеын германска системэ дээрэ үндэһэлэгдэһэн энэ байгуулалтань сэрэгэй ябуулгануудые хүтэлбэрилхэ бүхы эрхэнүүдээр хангагдаһан сэрэгэй дээдэ командованиие байгуулха ябадал хараална гэжэ журнал бэшэнэ. Журнал хадаа американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиие шэнэдхэн эмхидхэхэ тушаа Гудерианай зохёоһон түсэбые харуулна.

Абхазска АССР. Колхозуудта ха[...] газар элдүүрилгэ эхилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гульрипшска ра[...] Бериягэй нэрэмжэтэ колхоздо цитру[...] лай таригдаха газар хахалагдажа б[...]

ТАСС-эй фотохрони[...]

Үндэр ургасын тү[...]

Сэлэнгын аймагай Юрөөгэй[...] хозуудта агротехникые шу[...] кружогууд эмхидхэгдээд, заня[...] таһалгаряагүйгөөр ябуулагд[...] байна. Кружогой занятину[...] участогай агроном нүхэр Але[...] ва хүтэлбэрилнэ. Гадна, убал[...] ротехническэ хэмжээ-ябуулга[...] тухай лекцинүүдые уншана.

Карл Марксын нэрэмжэтэ ко[...] 250 гектар талмай дээрэ саһа[...] тоогоол, үнэһэ суглуулха, наг[...] хэ поли дээрээ гаргаха хүдэл[...] һайнаар ябуулжа байна.

Н. Очиров[...]

Һунгалтануудта зорюулһан выстав[...]

Хизаар ороноо шэнжал[...] республиканска музей ССС[...] Верховно Советтэ хэгдэхэ һу[...] тануудта зорюулһан выставк[...] хидхэбэ. Тус выставкэдэ Сов[...] лэй Бүхэсоюзна VIII онсо [...] дээрэ нүхэр Сталинай хэлэһэ[...] Советскэ Союзай олонацион[...] арадуудай хани барисаан, о[...] промышленность, Сталинска [...] ституцяар олгогдоһон эрх[...] ороной түрүү хүнүүд ба а[...] демократиин оронуудта про[...] ленность болон коллективна [...] хынуудай эмхидхэгдэжэ б[...] тухай материалнууд харуул[...] на.

М. Хамагано[...]

Тобшо һонинууд

◆ Һунгуулиин Дүримтэй т[...] суулна. Эгэтын МТС-эй парт[...] низациин агитколлектив 4 ко[...] нистнуудһаа ба 2 комсомоле[...] һаа бүридэнэ. Тэдэнэр мүнө[...] ханизаторнуудые һунгуулиин [...] римтэй танилсуулна.

◆ Финансово-банковска [...] мэрилэгшэдэй уялга. Зака[...] аймагай финансово-банковска[...] дэлмэрилэгшэдэй коллектив [...] оной хүдэлмэриин дүн зүбшэ[...] сэбэ. Тиигээд, бүхы үри зээл[...] дыс Советскэ Армиин үдэр х[...] усадхаха, мүнгэн зөөри элс[...] 1 кварталай түсэбые мартын [...] рэтэр дүүргэхэ гэһэн уялга [...]

◆ Тоосоото-һунгуулиин с[...] нууд. Хориин аймагай 7 кол[...] 1949 оной жэлэйнгээ тоосоо [...] гэбэ. Һаяар үлэгшэ колхозу[...] тус хүдэлмэриие дүүргэхэнь [...] Интернационал» ба Карл Ма[...] нэрэмжэтэ колхозуудта тоо[...] һунгуулиин суглаанууд боло[...]

◆ Эдир шатаршадай кр[...] Мухаршэбэрэй аймагай Сут[...] жэлэй һургуулида элир шата[...] дай кружок эмхидхэгдэбэ. Кр[...] то 4—7-дохи классуудай һур[...] хабаадалсана.

Харюусалгата редактор Д. Д. ЛУБСАН[...]

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭ[...]

Гүрэнэй Бурят-Монголой [...] нэй орденто оперо ба б[...] театрта—«Кармен».

Гүрэнэй ород драмын т[...] — «Эгэшэ Аленушка ба дү[...] нушка» гэжэ кукольна [...] (үдэр), «Нарата гэр» (үд[...]

«Прогресс» кинотеатрта—[...] линэй уналга».

«Эрдэм» кинотеатрта — [...] хайн хүрин шүлһэн».

Түмэрзамай хүдэлмэр[...] клубта — «Гал».

Мяханай комбинадай клу[...] «Поединок».

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ), ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольс[кой] жизни, культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства, промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—2231. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.